

Četvrtak, 5. septembar 2002.
Svedok Piter de la Bilijer (Peter de la Billiere)
Svedok K-41
Svedok Zoran Stijović
Svedok Džon Ždrilić (John Zdrilic)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Vladimirov (Wladimiroff). Izvolite.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala vam, časnii Sude. Generale, zahvalan sam zbog vašeg povratka. Hvala vam mnogo, generale, što ste hteli da napravite listu izvora koju ste koristili pišući vaš izveštaj ili jednostavno ovo: vi ste videli optužnicu i videli ste tri fascikle materijala sakupljenog i izdvojenog od strane gospodine Kua (Philip Coe), to je ono šta ste videli?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Mogu da vam dam, bez daljeg istraživanja, listu dokumenata koju sam koristio i čitao. Mislim da je ono glavno šta mi je privuklo pažnju i za šta mislim da će da bude kasnije predstavljeno Pretresnom veću vojni analitički izveštaj, vrlo veliki dokument od nekih 600 strana, koje, pogađate, nemam ispred sebe. Naravno, ja sam čitao zakone o Vojsci Jugoslavije i zakone o odbrani. Čitao sam pretpretresne podneske i pravila međunarodnog prava o oružanim sukobima i, naravno, videćete različite stavove u mojoj izjavi koje su bile direktno oblikovane za potrebe sudske sesije.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Imam jedno pitanje o strani 3. Pogledajte, molim vas, tu stranicu vašeg izveštaja.

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U prva tri paragrafa kažete: “Ovo je vojni vrh u lancu komandovanja...”, i tako dalje, dodajući “komandujući tim operacijama na terenu”. Da li ste videli taj pasus?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Nisam ga pronašao. Šta ste rekli, prvi paragraf, zar ne?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da. Prvi paragraf koji počinje sa: “Dakle, vidimo da najviši nivo”, dakle ceo taj paragraf. Pretpostavljam da ovde izražavate opšte principe koji proizilaze iz vašeg iskustva, te da to nije vaš nalaz zasnovan na onome šta znate o Vojski Jugoslavije, da li je to tačno?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Ovaj konkretni paragraf govori pre svega o opštoj praksi i drugo, konkretno o Vojski Jugoslavije, ali je na osnovu informacija koje sam imao pred sobom. Da li je taj sistem zaista tako i funkcionisao, to ja ne znam, zato što ja, naravno, nisam sa nekim ni razgovarao u vezi sa tim.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Sada, molim vas, pogledajte stranicu 10 i prva tri paragrafa koji počinju sa “Na Kosovu”, tamo spominjete predsednika SRJ. Naglašavam taj deo paragrafa. Da li vi to kažete na osnovu dokumenata koje ste videli? Prema tome da li to šta ste vi videli možete da uzmete kao dokaz toga da je predsednik SRJ hteo da održi stanje? Dakle, da li ste vi videli dokumenta koja veoma jasno pokazuju da je to bilo njegov stav ili je to vaša pretpostavka? Samo da pročitam ovo...

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Možete li malo da razjasnite prvi deo vašeg pitanja? Kažete da se to može uzeti kao dokaz toga da je predsednik SRJ hteo da održi...

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Pa pitanje glasi: da li ste vi na osnovu dokumenata koja su vam pokazali, ustanovili ovo šta kažete, citiram: “Koliko sam razumeo, na Kosovu je odgovornost za koordiniranje zajedničkih operacija Vojske Jugoslavije i

MUP-a imala zajednička komanda. Ovo kao što sam rekao možemo da uzmemo kao dokaz toga da je predsednik SRJ hteo da održi vlast i kontrolu nad oružanim snagama", i tako dalje. Dakle, jeste li vi videli materijale iz kojih jasno proizilazi da je predsednik SRJ to hteo?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Bojim se da ne mogu da odgovorim na to. Ja sam to napisao na osnovu dokumenata koje sam imao pred sobom i to u dobroj veri, a da vam dam tačan odgovor na vaše pitanje, morao bih da izvršim jedno dalje istraživanje. Ja vam samo uopšteno govorim, da bi bilo jako neobično da neka vojska nije pod kontrolom svog vrhovnog komandanta.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Pogledajte sada stranicu broj 13 u kojoj pišete o specijalnim operacijama. Ja znam da vi imate dosta iskustva u vezi sa specijalnim operacijama i o tome ne mislim da vas pitam. Ono šta želim da vas pitam je sledeće, da li ste vi imali konkretne materijale koji govore o paravojnim snagama koje rade u kontekstu jedne vojne akcije, dakle, ne odvojene i zasebne jedinice koje deluju odvojeno od vojske, nego u kontekstu vojske?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Pa koliko sam ja shvatio, policija je bila podeljena u dve sekcije, jedna je bila civilna policija koja se bavila civilnim stvarima, a druga je bila, na neki način, produžena ruka države zadužena za specijalne operacije, kao i za prikupljanje obaveštajnih podataka i to je verovatno bio deo koji je imao nešto više, nešto više izraženu antiterorističku prirodu nego normalni civilni deo policije. Ja sam ovde izneo jedan komentar. Ja sam to elaborirao nešto detaljnije u uvodu u kojem sam opisao potrebu za koordinacijom, kontrolom i načinom na koji to funkcioniše i mislim da sam u tom konceptu bio apsolutno tačan.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Ja sada govorim o paravojnim jedinicama koje nisu bile ni deo MUP-a, ni deo vojske, ali koje funkcionišu zajedno sa vojskom?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Možete li mi reći gde je to tačno?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Pa to nije u vašem izveštaju, baš vas zato i pitam.

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Shvatam. Ja sam dobio dokumente u kojima se opisuje organizacijska struktura u MUP-u do izvesnog nivoa i ako je MUP u Srbiji funkcionisao na taj način, a nema dokaza da su stvari bile drugačije, a ima dokaza da su oni upravo funkcionisali na taj način, onda su oni, naravno, imali i specijalne snage u tom kraju. Međutim, ja bih želeo da razjasnim to pitanje specijalnih operacija. Ja ovde govorim o specijalnim operacijama, što se odnosi i na policijske i na vojne i na operacije koje izvode neke treće snage. Jednostavno kažem da specijalne operacije ne mogu da budu toliko specijalne da bi se odvijale u vojnoj zoni, a da vojni komandant ne zna da se one dešavaju, osim ukoliko ne dođe do bratoubilačkog ubijanja, što bi bila katastrofa.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da, to sam shvatio i upravo sam vas zato to i pitao. Dakle, da li ste imali pred sobom neke dokumente koji se odnose na paravojne snage koje nisu ni deo policije, ni deo Vojske Jugoslavije, jer vi u vašem izveštaju to uopšte ne spominjete?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Samo trenutak. Ja ne mogu da se setim ničega što bi sugerisalo da je na Kosovu postojala neka paravojna organizacija koja je tamo delovala, a koja nije došla ni od vojske ni od policije.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Hvala. Zato skrećem vašu pažnju na stranicu broj 20. Prvi paragraf koji počinje sa: "Složio bih se sa zaključkom" i tu se ponovo pominje, naglašava predsednik Jugoslavije...

prevodioci: Molimo govornika da uspori.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Upravo su mi rekli da usporim... "Složio bih se sa zaključkom koji se zasniva na podatku poput ovog iz prethodnog odlomka da predsednik Jugoslavije snosi konačnu odgovornost za disciplinu i standarde u Vojsci Jugoslavije". Da li je to vaš nalaz? Da li je to zaključak donešen na osnovu materijala koji ste videli ili je to vaša pretpostavka o tome kako bi trebala da izgleda normalna praksa?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: To je zasnovano na materijalu koji sam ja video. To nije zasnovano na mom ličnom iskustvu, jer nisam bio tamo. U materijalu koji sam ja video sasvim jasno stoji kakav je komandni lanac ili kakav bi trebao da bude komandni lanac i ukoliko su stvari tako i funkcionisale u Jugoslaviji u predmetno vreme, onda je ono šta sam ja rekao u tom paragrafu, zapravo, tačno.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Ako sam vas dobro shvatio, vi sada kažete da bi predsednik Jugoslavije bio ultimativno odgovoran i tako dalje?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Nije mi jasno u čemu je značaj ove formulacije koju ste vi promenili. Šta ste vi to sad tačno izmenili?

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Pa vi u izveštaju kažete: "Predsednik Jugoslavije snosi konačnu odgovornost", a ja vas sad pitam da li ste vi mislili, u stvari, da kažete da bi predsednik Jugoslavije imao konačnu odgovornost i tako dalje?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Da, da, sasvim se slažem s tim. Dakle, ukoliko taj sistem nije funkcionisao, onda bi stvari bile drugačije. Ali ukoliko je jugoslovenska vojska radila po standardnom principu, onda bi državne stvari izgledale ovako, po mom mišljenju.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: I konačno, pogledajte stranicu 29, to je rezime. To je neka vrsta zaključka, da li je to tačno?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Možda će ovo da vam se učini kao glupo pitanje, ali pretpostavljam da, iako je kraljica Elizabeta (Queen Elizabeth) šef države, ona ipak nije vrhovni komandant britanske vojske?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Tako je.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Ko je vrhovni komandant vojske u Ujedinjenom Kraljevstvu (United Kingdom)?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Vrhovni komandant vojske u Britaniji (Great Britain) je načelnik Generalštaba koji odgovara direktno vladi i koji radi zajedno sa ministrom odbrane, koji predstavlja premijera i načelnik Generalštaba na svom položaju ima direktan pristup premijeru i to na svoj lični zahtev, u bilo kom trenutku.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Da li sam u pravu ako pretpostavim, dakle, da se vaše iskustvo ne odnosi i na vrhovnog komandanta u vašem sistemu na način na koji ga spominjete u vašem izveštaju?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Pa dozvolite mi prvo da nešto dodam onome šta sam odgovorio na vaše poslednje pitanje. Znači, po mom mišljenju, kad bi se britanske snage ponašale na način koji je neprihvatljiv ili koji je nepropisan, onda bi deo odgovornosti za to sigurno pao na premijerova pleća. Naravno, značajan deo te odgovornosti pao bi na načelnika Generalštaba i ministra odbrane. E sada, kad je reč o mom iskustvu, kad je reč o tome, radeći sa vrhovnim komandantom i šefom države moram sasvim jasno da kažem jednu stvar: vojska u jednoj demokratskoj zemlji nije nezavisno telo koje funkcioniše zasebno od tekuće vlade. Bez obzira na to kakva je komandna struktura, vojska je deo te komandne strukture i iz komandne vojne strukture proizilaze neki od najvećih političara te zemlje.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: U rezimeu kažete i ja bih voleo da pročitam...

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Samo trenutak, ja nisam završio.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV – PITANJE: Izvinjavam se što sam vas prekinuo.

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Mora biti sasvim jasno da je vojska tek poluga političara. Vojska, dakle, nije nezavisna organizacija koja obavlja svoj posao onako kako se to njoj hoće. Vojska je uvek alatka političara.

SUDIJA ROBINSON: Pre nego što nastavite, generale, mene pomalo brinu zaključci koje ste vi napisali u tom paragrafu. Ja bih sada želeo da istaknem ono šta ste vi izdvojili iz konstitucionalnog, legalnog sistema koji meni izgleda da nije morao obavezno da se primenjuje u Jugoslaviji. Radi se, naime, o razmeri u kojoj vi ekstrapolirate jedan ustavno pravni sistem koji možda nije nužno funkcionisao u Jugoslaviji. Na primer, sad kad ste odgovarali na pitanje prijatelja suda govorili ste o, citiram vas, o vojsci u jednoj demokratskoj zemlji koja nije nezavisno telo koje funkcioniše nezavisno od tekuće vlade i da bez obzira na to kakva je komandna struktura u toj zemlji, vojska je deo te strukture i njena ovlašćenja dolaze od najviših političara u toj zemlji. To je možda tačno. To je sigurno tačno, to vredi za većinu modernih vojski u zapadnom svetu. Međutim, vi izgleda na temelju toga izvlačite zaključak da je isti sistem funkcionisao i u Jugoslaviji, a da pri tom ne dajete neke konkretne dokaze da je to tako. Mogao bih da idem i dalje i da kažem sledeće: vaš ceo splet zaključaka naveden u rezimeu zasniva se na pretpostavci da je jugoslovenska vojska jedna dobro organizovana vojska, organizovana na isti način na koji bi vojska u Ujedinjenom Kraljevstvu ili u SAD (United States of America) bila organizovana. I da, prema tome, protok informacija odozdo prema dole i odozdo prema gore teče neometano. Međutim, ta pretpostavka možda nije istinita u situaciji u kojoj postoji sukob. Prema tome, jeste li vi se pozabavili pitanjem da možda ta osnovna pretpostavka o dobro organizovanoj vojsci na kojoj vi radite, možda nije vredela u situaciji sukoba u kojoj se tada nalazila Jugo-

slavija? Isto tako, pitanje je kako bi to uticalo na zaključke koje ste vi doneli?

SVEDOK DE LA BILIJER: Časni Sude, moj zaključak zasniva se na pretpostavkama koje sam izneo tokom celog izveštaja i to možda sad ne moram da ponavljam. Međutim, ključna pretpostavka za vaše pitanje je da je jugoslovenska vojska funkcionisala u skladu sa međunarodnim pravom, u skladu sa Zakonom o Vojsci Jugoslavije i u skladu sa komandnim lancem koji je formalno postojao 1999. godine. I ako je to tačno, a nije na meni da kažem da li je to tačno ili nije tačno, međutim, ako ja pretpostavim da je to tačno, onda ono šta sam ja rekao stoji. Ukoliko je došlo do prekida toka informacija i to prekida tolikih razmera da centralna vlada nije znala šta radi njena vojska, ukoliko vrhovni komandant nije znao šta mu radi vojska i nije nad tom vojskom imao kontrolu, onda ste očito suočeni sa situacijom u kojoj snage države postupaju nezavisno od želje države i želja šefa države. Ja nemam nikakvih dokaza da poduprem tu pretpostavku.

SUDIJA ROBINSON: Nastavite, gospodine Vladimirov.

PEIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Ja nemam više pitanja, časni Sude. Sudija Robinson (Robinson) se dotakao dva pitanja koja sam ja postavio. Hvala.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se nadovežemo na ovo šta je sada rečeno. Prvo ovo šta je rečeno o vrhovnom komandantu. Prema vašem iskustvu, zemlje u kojima je šef države predsednik koji kontroliše izvršnu vlast, da li se takve zemlje mogu uporediti sa ustavnim monarhijama i kraljicom Elizabetom?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Po mom mišljenju, kraljica Elizabeta uopšte ne ulazi u ovu debatu. Ona je, naravno, ustavni šef države. Međutim, šef izvršne vlasti je predsednik vlade, premi-

jer. Prema tome, ja mislim da se mogu povući paralele između položaja predsednika Vlade Velike Britanije i predsednika države Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nekoliko reči o pitanjima sudije Robinsona. Da li ste vi informacije o komandnom lancu dobili iz izveštaja gospodina Kua?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam već rekao da sam želeo da vaš iskaz dođe nakon iskaza Kua, međutim, to nije bilo moguće. Mislim, dakle, da ste vi rekli... Zapravo, recite nam da li ste dobili neke dokaze, da li ste imali tvrdnje da to ukazuje da to nije bila dobro organizovana vojska koja sprovodi volju izvršnih vlasti?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratimo se sada na stranu 20 vašeg izveštaja. Gospodin Vladimirov vam je postavio pitanje o tome, želeo bih da sada tu stranu pogledamo u kontekstu... Znači, prvo pogledajte kraj strane 19, među materijalima koje ste vi gledali je i član 136 Ustava Jugoslavije, Ustava po čijim odredbama je funkcionisao optuženi i u tom članu stoji: "Predsednik Republike postavlja, unapređuje i razrešava oficire Vojske Jugoslavije određene saveznim zakonom. Postavlja i razrešava predsednike, sudije", i tako dalje, i zatim kažete: "Složio bih se sa zaključkom koji se zasniva na podatku poput ovog iz prethodnog citata. Predsednik Jugoslavije snosi konačnu odgovornost za disciplinu i standarde u Vojsci Jugoslavije". Dakle, da li je to osnova vašeg zaključka?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Nemam nikakvog razloga da promenim bilo šta u tom komentaru.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je, čini mi se, u kontekstu u kom je gospodin Vladimirov kod vas hteo da zameni te reči "snosi" konačnu odgovornost sa rečima "snosio bi" konačnu odgovornost. Recite, da li se sećate pitanja optuženog kad vas je pitao i kada je za sebe upotrebio izraz "vrhovni komandant"?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Ne sećam se toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. U redu.

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Samo trenutak. Mogu li nešto da naglasim? Vratimo sa na vrh strane 20, na taj odlomak. Moj iskaz ne zasniva se na onome šta se zaista dešavalo na terenu, jer ja tamo nisam bio. Moji su zaključci zasnovani na dokumentarnim dokazima i na zakonima koji su vredeli u to vreme u toj zemlji. Ako je situacija na terenu bila drugačija, ukoliko se drugačije radilo, po drugačijoj strukturi, po drugačijem principu, onda očito ono šta sam ja rekao nije tačno. Ali mislim da taj član, sam po sebi, to je član 136 Ustava, naglašava kako je država trebala funkcionisati. Ona je tako funkcionisala, osim ako neko nije promenio ta pravila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sećate se pitanja koje vam je postavio optuženi u širokom kontekstu, da nije bilo nikakve sugestije da su ta pravila promenjena?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Ja nisam imao razloga da tako mislim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih da se vratim na još jedno pitanje koje vam je postavio gospodin Vladimirov. Strana 10: "Shvatam da je vrhovna komanda", to je negde u sredini strane, "na čelu sa političarem bila odgovorna za koordinisanu zajedničku operaciju Vojske Jugoslavije i MUP-a". Možda se vi ne sećate tog detalja i odakle on dolazi, ali to nema veze zbog toga što to možemo da iskopamo iz ovih izvora za par minuta. Ali ukoliko je bio jedan civilni političar koji je bio odgovoran za koordinisanje zajedničkih operacija MUP-a i Vojske Jugoslavije, da li to podržava sledeću rečenicu, da se kaže da ovo može biti dokaz da je vojska slušala izvršnu vlast?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Da, ja smatram da je to dokaz da se Vojska Jugoslavije ponašala u skladu sa regulativom i na način na koji se od nje očekivalo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad vas je pitao gospodin Vladimirov jutros, govorili ste da ste u stanju da nam date spisak izvora koje ste koristili. Da li se radi o spisku ili tabeli?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Dao sam sve šta imam pred sobom. Na žalost, ne mogu da kažem da je to potpuno sveobuhvatno, a da ne ostavim prostora za dalje istraživanje. Čitao sam ogromne količine materijala. Znae, ja nemam pravnički um pa da bih to sve apsorbirao iz jednog puta, trebalo bi da odem i pogledam dokumenta, ona dokumenta koja sam, u stvari, pročitao, pa da napravim spisak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Da li još uvek u vašim papirima imate, ako imate da ih stavimo na grafoskop, spisak dokumenata koje je dao gospodin Ku ili neko od mojih kolega, kada ste zamoljeni da napravite ovaj izveštaj? Bilo je dva svežnja, ali je dat spisak dokumenata. Ako to imate u svojim papirima. Možda nije tu, ako nije, reći ću gospodinu Kuu da se time pozabavi.

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Ja imam spisak koji sam koristio uz jednu belešku upućenu meni, gde se od mene traži da ponovo pročitam neke dokumente koje sam maločas upravo spomenuo i tu se navode konkretni paragrafi. Međutim, ja sam pročitao sve dokumente koji su stavljeni pred mene kao što su Zakon o Vojsci Jugoslavije i tako dalje. Ja sam pročitao stranice i stranice o tome, uključujući i predložene paragrafe i samo se pitam zar ne bi bilo bolje da ponudim Sudu nešto šta je kompletno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste takođe pročitali prepretni podnesak, da li se sećate, kao i izveštaj gospodina Kua?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Sasvim sigurno. Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja ću se baviti spiskom ovih dokumenata kada bude svedočio gospodin Ku u petak. Ima još nekoliko pitanja koji proističu iz onih pitanja koje vama je postavio optuženi. U jednom momentu, ukoliko sam dobro pratio njegova ispitivanja, on je takođe govorio pod pretpostavkom da se radi o

dobro organizovanoj armiji koja je bila pod pritiskom zbog NATO bombardovanja. Da li se sećate tog niza pitanja?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I mislim da vas je pitao da li dozvoljavate mogućnost da su neki ekscesi ili greške od strane vojnika bili rezultat pritiska pod kojima su se oni nalazili. Ukoliko pretpostavljamo da se upravo to dogodilo, da li bi to uopšte uticalo na dužnost komandanata na svim nivoima, da oni moraju da preduzmu odgovarajuće korake i disciplinske postupke čim se borbe ili kriza završi?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li znate, da li imate nekih dokaza da su preduzete neke disciplinske mere za takve prekršaje ili samo u teoriji pretpostavljate da je to moralo da se dogodi?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Ja shvatam reč “preduzete disciplinske mere” na jednom dosta niskom nivou komandovanja. Tu se radi o nekim slučajevima koje ja nisam imao u svojim dokumentima. Međutim, potpuno odsustvo bilo kakvih istraga za takve ekscese mene navodi na zaključak da ljudi ili nisu radili svoj posao ili su odabrali da ne sprovedu te istrage. U stvari, suprotan slučaj je ovde u pitanju: neki oficiri su zapravo bili i pohvaljivani za svoje uloge u takvim operacijama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Takođe vam je optuženi postavio nekoliko pitanja kao što je: “Da li možete da zamislite da neki oficir naređuje pogubljenje?” Smisao njegovih pitanja je bio, čini mi se, da ne postoji, ne može da se desi, da je bilo nekih nezakonitih ili neodgovarajućih neadekvatnih naređenja. Naravno, na Pretresnom veću je da o tome odluči, ali ako je bilo nekih kršenja ljudskih prava ili zločina koje je počinila dobro organizovana armija u širokim razmerama, a vi kažete da nije bilo nikakvih naređenja koje ste mogli da pregledate, jer vam nisu date na uvid, šta to govori o naređenjima koja su postojala u to vreme?

SVEDOK DE LA BILIJER – ODGOVOR: Mislim da sam mu na to upravo i rekao da su razmere ekscesa koji se pominju u optužnici takve da uopšte ne postoji mogućnost da se radi o nekom pojedinačnom neposlušnom komandantu ili nekoj odmetničkoj jedinici koja radi šta hoće i uzima zakon u svoje ruke. Takve operacije su zahtevale visok stepen logističke podrške za svoju realizaciju i koordinirane vojne operacije koje su morale da budu efikasne i to podrazumeva da su snage na Kosovu dobijale određene instrukcije da se upravo tako i ponašaju. Mi nemamo nikakva pisana naređenja ili uputstva koja bi nam mogla pokazati kakva su tačno bila ta naređenja, niti ima nekakvih ratnih dnevnika ili borbenih izveštaja. Zato mogu samo da pretpostavim da su ta naređenja i uputstva davana usmeno.

TUŽILAC NAJS: Hvala vam, generale, nemam više pitanja.

SUDIJA MEJ: Hvala za vaše svedočenje. Hvala što ste došli na Međunarodni sud. Gospodine Miloševiću, ne možemo više vas da slušamo. Ovaj svedok je završio sa svojim svedočenjem. Dok čekamo, ima jedna stvar koju bih želeo da rešimo. Gospodine Miloševiću, vaše vreme za unakrsno ispitivanje je vreme koje vam mi odobrimo. Kao što ćete da otkrijete kada budete pozivali svoje svedoke, druga strana ne može da ponovo počne sa svojim pitanjima samo zato što im se tako hoće, kada je vaše dodatno ispitivanje već završeno, osim u izuzetnim okolnostima.

TUŽILAC NAJS: Ukoliko je spreman, moj kolega gospodin Rajnefeld (Ryneveld) će da preuzme sledećeg svedoka koji svedoči pod zaštitom i sa iskrivljenjem lika. Iz mog iskustva znam da ima tehničkih problema sa videom i ponekad se dešava da u zgradi držimo drugog svedoka ukoliko bude potrebno, da se pauza iskoristi.

SUDIJA MEJ: Gospodine Rajnefeld, možete li nešto da kažete o tome koliko će trajati ovo svedočenje? Činjenica je da je ovo dosta opsežan svedok po dužini svedočenja. Koliko vremena mislite da će da nam treba?

TUŽILAC RAJNEFELD: Nadali smo se da ćemo s njim uspeti da završimo ovog prepodneva, ali sad smo već izgubili pola prepodneva, tako da će mi trebati sigurno ostatak prepodneva i možda još jedan sat posle pauze.

SUDIJA MEJ: Očigledno treba ostaviti dovoljno vremena za unakrsno ispitivanje. Da li ćemo i sutra moći da imamo video...

TUŽILAC RAJNEFELD: Rekli su mi da je moguće. Svedok je tamo na raspolaganju, oprema je takođe tamo, ja se nadam da će to biti moguće ukoliko bude neophodno. Molim tehničku kabinu da mi kaže da li je video link već u funkciji i koji ekran treba da koristimo.

SUDIJA MEJ: Sekretar će time da se pozabavi.

TUŽILAC RAJNEFELD: Evo ga. Hvala vam mnogo. Vidim sliku na dugmetu za video svedočenje, međutim treba da proverimo da li se link za javnost prikazuje sa iskrivljenjem, iako ga mi u sudnici vidimo normalno. Samo sam pažljiv. Da li nam možete reći da li imamo iskrivljenje lika? Imamo. Dva palca podignuta na gore znače da možemo da krenemo.

sekretar: Da, imamo iskrivljenje lika.

SUDIJA MEJ: Molim svedoka da da svečanu izjavu. Molim svedoka da ponovo pokuša da vidimo da li možemo da ga čujemo. Hvala vam.

SVEDOK K-41: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Hvala, izvolite, sedite.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, imamo oko tri ili četiri pitanja koja bih hteo da postavim na privatnoj sednici, a ostatak svedo-

čenja će da bude na javnoj sednici. Molim da sada pređemo na privatnu sednicu, ako je moguće.

(privatna sednica)

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mislim da video link može da bude dostupan za korišćenje, mada bi možda bio problematičan u administrativnom smislu, ali može sutra da bude dostupan.

SUDIJA MEJ: Vrlo dobro.

TUŽILAC NAJS: Sledeći svedok će imati elektronski izmenjeni lik, ali to se ne odnosi na njegovo ime i nije zabrinut ako se obelodani. A u rezimeu koji nam je dostupan i nadam se na vreme kako biste ga pročitali, ima objašnjenje koje on daje o svom stavu kada je u pitanju elektronski izmenjen lik.

SUDIJA MEJ: U redu. Neka svedok da svečanu izjavu.

SVEDOK STIJOVIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, recite nam puno ime i prezime.

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja se zovem Zoran Stijović.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Stijoviću, na zahtev Tužilaštva vaše svedočenje će da bude prikazano u javnosti sa iskrivljenjem lika. Da li je tačno da je to bilo samo na zahtev vašeg poslo-

davca koji je na tome insistirao, dok ste vi bili spremni da sasvim otvoreno svedočite, da vaš poslodavac nije imao tu primedbu? Gospodine Stijoviću, da li ste vi službenik Bezbednosno-informativne agencije Republike Srbije koja se prethodno zvala Resor državne bezbednosti ili RDB i da ste u Ministarstvu unutrašnjih poslova zaposleni od 1990. godine?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U aprilu prošle godine, u svojstvu pomoćnika načelnika DB Beograda, da li ste službeno naimenovani da obavite razgovor sa general pukovnikom Radomirom Markovićem, bivšem načelnikom resora DB? Da li ste obavili razgovor sa njim nekoliko puta, pokrivajući, pri tom, nekoliko tema?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam bio službeno određen da obavim deo službenih zadataka sa gospodinom Markovićem, dok se nalazio u pritvoru u Okružnom zatvoru u Beogradu i ti razgovori su obavljani u jednom dužem periodu od meseca aprila do jula 2001. godine. Teme za razgovor su bile različite i to je, otprilike, bio jedan viši stepen prikupljanja informacija od interesa za Resor DB na osnovu činjenice koje sam dobijao od njega i kasnije uz konsultacije o tome šta je istina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je u to vreme bio u pritvoru u očekivanju krivičnog postupka protiv njega lično, da li je tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno, još uvek se vodi postupak pred Okružnim sudom u Beogradu, za izvesno, određeno krivično delo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ta konkretna istraga ili, tačnije, razgovori za koje je zainteresovan ovaj Sud, tiču se kamiona-hladnjače. Da li je taj razgovor bio deo istrage za njegove navodne zločine ili se odnosi na neku širu istragu?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam sa gospodinom Markovićem razgovarao i imao razgovore na druge teme, znači nevezano za ovaj slučaj i ja za slučaj "Hladnjača" nisam ništa znao, sem onoga šta je u tom periodu bilo publikovano u sredstvima javnog

informisanja, to je u tom periodu bila jedna izrazito jaka i snažno medijski eksponirana afera, mogu tako reći. I ta tema za razgovor je prosto nametnuta tim pisanjem o toj navodno nađenoj hladnjači u Dunavu i pre svega nametnuta što se u jednom delu tih pisanja medija, pre svega tog tabloidnog tipa, pojavila određena spekulacija da je u tome deo učešća imao Resor DB, odnosno naša Jedinica za specijalne operacije. Znači, naša jedna elitna jedinica koja je predmet stalnih pokušaja diskreditacije i kompromitovanja i to je bio osnovni razlog koji je opredelio rukovodstvo moje službe, koje mi je dalo nalog da na tu temu sa gospodinom Markovićem porazgovaram u zatvoru, da mi on kaže i objasni ulogu Resora DB, da li u tome ima bilo kakve istine, da li je bilo koji deo službe Resora DB učestvovao u tome i eventualno da li on nešto zna u tom slučaju?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U kom delu vašeg krivičnog postupka, ako ga je bilo, je obavljen taj razgovor?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Kod nas je vrlo jasno i precizno definisan rad sa licima u pritvoru, jasno su definisana i ovlašćenja organa unutrašnjih poslova, time i Resora DB. To je jedan član Zakona o krivičnom postupku, 151. stav 2 koji daje ovlašćenja pripadnicima organa unutrašnjih poslova da obavljaju informativne razgovore sa licima i prikupljaju obaveštenja o određenim interesantnim pojavama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Možda ovo Pretresno veće nije upoznato sa detaljima tog postupka i najverovatnije nije potrebno toliko detalja, već samo nekoliko. Ovo u svakom slučaju nije bio postupak pred istražnim sudijom, već je to jedan postupak koji ste obavljali lično.

prevodioci: Moli se svedok da odgovara malo sporije, radi prevoda.

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To je takozvani "pretkrivični postupak" i u tom postupku organi unutrašnjih poslova prikupljaju obaveštenja, činjenice koje, po principima rada moje službe...

Znači, imaju za osnov, pre svega, proveru tih podataka i činjenica. Na osnovu potvrde eventualno takvih podataka se onda dalje ide pred istražnog sudiju. Ono šta je karakteristično za ovaj član, za ovaj postupak, je to da izjava i izjave koje se uzimaju, znači to je, molim vas da taj termin "izjava" shvatite u formi zapisnika... Znači, to su pismena koja se uzimaju od ispitanika i to se ne može koristiti kao dokaz u postupku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Hvala vam. Na to ćemo se vratiti za par minuta. Imajte obzira prema prevodiocima, ne znam da li su se oni već žalili, ali može se desiti da ste prebrzi za njih. Kakva prava ima osoba sa kojom se obavlja informativni razgovor, ukoliko uopšte ima neka prava? Da li mora da odgovara na pitanja ili ima pravo da čuti?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Osoba sa kojom razgovaraju pripadnici organa unutrašnjih poslova po ovom članu ima značajna prava. Ona, pre svega, može da odbije razgovor na tu temu i svrha, znači ovlašćenje koje je dobio radnik organa da razgovara sa njim je, pre svega, vezano za dobrovoljnost i izraženu spremnost ispitanika da razgovara na temu koja mu se ponudi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kada se čovek ispituje, pod pretpostavkom da je on u principu spreman da saraduje, da li on ima pravo da odbije da odgovori na neka određena pitanja koja mu vi postavite?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: U svakom momentu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gde su obavljani ti razgovori?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: U suštini ja sam te razgovore vodio u potpunosti u skladu sa Zakonom o krivičnom postupku. Znači, razgovori su obavljani u službenim prostorijama, znači izdvojenim prostorijama Okružnog zatvora u Beogradu. To su prostorije koje se koriste za razgovore istražitelja istražnih sudija sa pritvorenim licima, advokati je koriste i tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čini mi se da je na tim razgovorima bila prisutna još jedna vaša koleginica. Možete li nam dati njeno ime, a onda da nam kažete koju opremu je nosila sa sobom i koju ulogu je imala u uzimanju izjave?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam te razgovore obavljao sa gospođom Oliverom Antonić-Simić. Ona je jedan talentovani radnik naše agencije i ona je u tom slučaju, znači, u tim razgovorima koje sam ja obavljao sa Radomirom Markovićem obavljala ulogu tehničkog lica. Ona je sa sobom imala laptop i printer i mi smo u toj prostoriji razgovarali, dokumentovali tok razgovora Markovića i mene. Ona je, znači, bila isključivo tehničko lice, kucala i štampala izjavu i potpisivala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uopšte govoreći, pre nego što se usredredimo na ovaj konkretni razgovor koji nas zanima, uopšte govoreći, da li je osoba koja se ispituje, ispitanik, znači u ovom slučaju gospodin Marković, može da unosi neke izmene i dopune u prvi nacrt izjave koju vi napravite? Objasnite samo ukratko, ne ulazeći u mnogo detalja?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Intervju, u ovom slučaju gospodin Marković, je aktivno učestvovao u sastavljanju tih dokumenata dajući svoje izjave. U svakom momentu nastojao je da učestvuje tokom razgovora, da bi objasnili kako se to odvijalo. Ja sam jasno postavljao pitanja Markoviću, on je odgovarao, ja sam dobio pisane beleške u toku razgovora i kada bi se pojavilo nešto interesantno u njegovom prisustvu, diktirao gospođi Oliveri, ona je to unosila u laptop, u intervju između mene i gospodina Markovića. On je na sve šta se izdešavalo u određenim situacijama reagovao ili je mogao da reaguje, a ponekad je mogao i sam da diktira delove izjava, delove razgovora koje smo vodili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pri kraju tog procesa, da li su odštampane konačne verzije na papiru iz kompjutera gospođe Olivere?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Esencija procesa je bila sledeća: kad bi se taj deo završio, onda bi gospođa Olivera Antonić-Simić odštampala jedan primerak, kao radni nacrt koji bi gospodin

Marković uzeo, detaljno pregledao i tu je vršio određene izmene. Međutim, moram da kažem da to nisu bile neke izmene suštinskog karaktera. Pre svega najčešće su to bile greške stila, gramatičke i tako. Tako izmenjenu izjavu Olivera bi unela u laptop i nakon toga bi tu izjavu štampali u potrebnom broju primeraka koji bi ponovo gospodin Marković uzeo, pregledao i kada bi se složio sa time, onda bi ovaj u skladu sa uobičajenom procedurom izvršio potpisivanje i datiranje te izjave, nakon toga bi to radila Olivera Antić-Simić i ja, na kraju. A taj radni nacrt koji je bio pre toga, mi bismo uništavali u njegovom prisustvu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim sekretara da nam da dokazne predmete 283 i 283(A). Prvo molim da na grafoskop stavimo taj dokazni predmet, kako bi ljudi to mogli da vide i to stranice verzije na BHS, 283. To su tri stranice, molim da to polako pogledamo. Prvo prvu stranicu. Gospodine Stijoviću, ovo je dokazni predmet koji nas zanima. Da li je to produkt razgovora koji ste vi održali sa gospodinom Markovićem 2. juna 2001. godine? To možete da vidite na ekranu ili na grafoskopu do vas. Ovo je prva strana tog dokaznog predmeta od tri strane. Da li je to produkt razgovora koji ste vi imali sa gospodinom Markovićem 2. juna 2001. godine?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Prvo me zanima format ovog zapisnika, budući da oni koji nemaju kopije ovog dokaznog predmeta mogu da ga shvate. Na vrhu počinje sa izjavom i onda je to potpisano. Čiji je to potpis?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To je potpis gospodina Markovića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Zatim počinje glavni tekst izjave, a onda vidimo pri dnu prve strane opet jedan potpis. Čiji je to potpis?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To je isto potpis gospodina Markovića i ovo datirano je njegovo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo zatim na sledeću stranu. Da pogledamo vrh strane, da li se to vidi i na ekranu? Pri vrhu ove stranice vidimo potpis. Verovatno ga sad već možemo prepoznati, pogledajno sada dno te strane. Opet vidimo jedan potpis sa datumom. To je potpis...

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Radomira Markovića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I zatim na trećoj strani pri vrhu i dole desno opet vidimo dva ista potpisa. Zar ne?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I tu je ponovo i datum, zatim u sredini stranice vidimo potpis Olivere Antonić-Simić, a s leve strane... Šta stoji s leve strane?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: S leve strane je moj potpis.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iznad vašeg potpisa, recite, šta to stoji iznad vašeg potpisa?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Stoji jedna uobičajena proceduralna forma u kojoj se otprilike ispitanik svesno obavezuje i prihvata da ovaj dokumenat može da se koristi u daljem postupku predat sudskim organima. Znači, da bude predmet, da je on spreman i dobrovoljno saglasan da to, ovaj, pod punom odgovornošću objašnjava i detaljiše. Otprilike ovo bi trebalo da ode kod istražnog sudije, pa da on proverava sve ovo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ove dve reči koje pišu neposredno iznad vašeg imena, da li nam ih samo možete pročitati, molim vas? "Izjavu uzeo" i tako dalje. Da li nam to možete pročitati?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: "Izjavu uzeo". Ispod toga je "ovlašćeno službeno lice", a zatim "Zoran Stijović".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, molim vas da pomerimo tu verziju i da tu verziju izjave damo svedoku, a da na grafoskop stavimo stranicu engleske verzije. Dakle, vidimo da na početku stoji: "Ja, Radomir Marković", datum rođenja i tako dalje, pa dalje "dajem sle-

deću izjavu ovlašćenom službenom licu centra Resora DB Beograd, MUP-a Srbije u skladu sa članom 151, stav 2 Zakona o krivičnom postupku Savezne Republike Jugoslavije u prostorijama Okružnog zatvora u Beogradu 2. juna 2001. godine". Gospodine Stijoviću, sadržaj izjave je već poznat, ali pogledajmo sada šta stoji nešto malo niže dole. Tu se spominje hladnjača, u sedmom redu engleske verzije, a to će biti drugačije u vašoj verziji, mislim da dovoljno govorite engleski da možete da partite... Kako vi više volite... Još uvek je to radna verzija prevoda, mislim da ćemo konačnu verziju imati sutra i tu negde u sedmom redu stoji: "Vlajko Stojiljković, ministar unutrašnjih poslova, Vlastimir Đorđević, načelnik Resora javne bezbednosti i ja smo prisustvovali sastanku. Reč je o sastanku koji je najverovatnije bio posvećen pitanju Kosova i kome su najverovatnije, pored navedenih, prisustvovali i predstavnici Vojske Jugoslavije, s tim što to ne mogu sa potpunom sigurnošću da tvrdim". Možda je već očito na osnovu onoga šta ste nam rekli, ali recite nam još jedanput, odakle su došli detalji poput ovih navoda, da li su došli od vas ili od gospodina Markovića?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam još pre, čini mi se, kazao da o hladnjači ništa nisam znao niti čuo sem onoga šta sam u sredstvima javnog informisanja video. Kažem da je u tom periodu to bilo jako medijski eksponirano i da je tu bilo jako puno izjava visokih i političkih i drugih zvaničnika. Sem toga, znači, instrukcija da o pomenutim okolnostima pitam gospodina Markovića, ja ništa drugo nisam znao i ovo šta je ovde je odraz stvarno prezentiranih činjenica od strane gospodina Markovića. Ja ništa nisam unosio, niti sam menjao tok njegovog iskaza, nisam vršio neki uticaj ili pritisak. Ovo šta je on kazao, to je to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, ako sada pogledamo sledeće dve rečenice da je Vlastimir Đorđević otvorio pitanje uklanjanja albanskih leševa i u sledećoj rečenici da je gospodin Marković rekao da je gospodin Milošević bio taj koji je u tom smislu naredio Stojiljkoviću da preduzme sve potrebne mere kako bi se uklonili leševi već sahranjenih albanskih civila, znači to sve dolazi od gospodina Markovića, pretpostavljam?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Da, ali ja sam istražiteljima i juče vama otprilike kazao da sam ja shvatio ovo, da ja radim na tim poslovima gde smo imali jako puno saznanja o tim manipulacijama sa leševima. Tako da sam to shvatao samo kao jedan odgovoran zadatak i posao koji su organi javne bezbednosti trebali da urade i onemogućće svaku drugu ili moguću manipulaciju sa time. Znači jedan uobičajen postupak koji se radi nakon borbenih dejstava na teritoriji na kojoj su se dešavala i to je Marković i rekao i ja sam tako i zapisao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste, znači, ovde zapisali reči kojima se služio Marković, zar ne?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači na vama je onda bilo da ovu izjavu predate istražnom sudiji kako bi on dalje pokrenuo stvari?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, na meni je bilo da tu izjavu po uobičajenoj proceduri, po principu subordinacije koji važi u mojoj agenciji, to predam nadležnim rukovodiocima i ja, iskreno da vam kažem, sam prosto iznenađen kad sam video da je ova kva vrsta izjave upotrebljena na Sudu. Pre svega zbog tematike i sadržaja ozbiljnosti izraženih sumnji. Pre mislim da je trebalo da se koristi kao neka dalja orijentacija za rad i neki put za proveru tih podataka. Ja sam je predao, nikakvih povratnih naloga nisam imao. Nikakvih daljih razgovora na tu temu sa gospodinom Markovićem nisam imao i to je to. Znači, mi smo prekinuli jedan deo posla, obavili razgovor na ovu temu koja je bila nametnuta i onda smo nastavili dalje da radimo po drugim pitanjima i to je trajalo sve do juna meseca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se gospodin Marković žalio na način kako je izjava uzeta ili na sadržaj te izjave?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja nikada od gospodina Markovića nisam imao pritužbi na tok i način razgovora sa njim. Njegov odnos u toj situaciji i u tim okolnostima u kojima se on nalazio bio je vrlo korektan, vrlo profesionalan. Razgovarali smo

na teme na koje je i on želeo da razgovara, pre svega. Nije on ni čovek na koga sam ja mogao da vršim neki pritisak ili tako ili uticaj da nešto ovo ili ono.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi možda njemu stavljali reči u usta ili ste mu dali nekakav tekst da on potpiše koji je došao od njega?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To bi bilo neozbiljno, kada bih ja gospodinu Markoviću mogao, kao čoveku sa tolikim stažom u kriminalističkoj policiji, koji je vrlo malo vremena proveo u službi u kojoj ja sam ja tada radio, oko dve godine, čoveku koji se bavio čitav život tim poslovima, koji je posvetio čitav svoj život službi i koji je jedan ozbiljan profesionalac... Sasvim je izvan okvira pitanja da li bih ja mogao da mu podmetnem nešto šta on nije želeo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Neću vas da vas više gnjavim detaljima. Mislim da sam vas već pitao da li se sećate šta je gospodin Marković tada kad ste radili tu izjavu rekao o tim događajima. Da li se vi još sećate nečega odvojeno od ovoga šta piše u izjavi?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ta izjava je uzeta, znači, već ima skoro godinu i više. Ja sam tada po prvi put saznao da ću se pred ovim telom pojaviti 16. avgusta ove godine, kada su me pozvali ljudi iz operativne grupe MUP-a Srbije i taj poziv je bio za mene veliko iznenađenje, pre svega zato što se ticao tih mojih razgovora i sa Radomirom Markovićem i rada sa njim u zatvoru. Ja ne mogu da se setim nekih detalja koje bih mogao nešto konkretnije da vam potvrdim, da li je on tu nešto menjao, dodavao, ali znam da je on u vrlo negativnom kontekstu komentarisao i samu pomisao i mogućnost da nešto tako može da se desi. Mislim da je upotrebio u nekoliko navrata vrlo negativne reči, rekao je da je to vrlo težak posao, nazivao je to morbidnim poslom, rekavši da je pitanje ko to uopšte može da obavi. Ja isto delim njegovo mišljenje. Neke poslove u životu ne bih mogao da radim, ali šta je tu je, posao je posao i to je moralo da se uradi tako. Znam to i sam. Juče me je jedan gospodin, istražitelj, podsetio da smo u kontekstu ove izjave pominjali i slučaj Račak (Recak) u kontekstu istih manipulacija sa

leševima i grešaka napravljenih pri povlačenju. On me je podsetio da je policija ostala tu noć u selu Račku i da je čuvala mesto na kome se sve to dešavalo, ta borbena dejstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moram ovde da vas zaustavim. Sada već izlazimo van okvira mog pitanja. Da li se sećate da je gospodin Marković rekao nešto o mogućnosti da se otkrije kamion sa leševima?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Izvinjavam se. Ja ću biti krajnje otvoren. On je rekao, upotrebio izraz "idiotski", čak "psihijatrijski slučaj". Sama pomisao i ideja da neko može hladnjaču gurnuti u Dunav, a da to neće biti otkriveno za godinu, dve, pet, deset i tako. Ja se slažem sa njim i mislim da je to gotovo neverovatno. Znači, da to zdravom razumu ne prilazi da i to je smatrao poslom kao što i ja smatram, pravo da vam kažem, neverovatnom stvari. Ja ne želim da ulazim u to da li je to tačno ili nije tačno, istina ili laž, ali to šta sam tada mislio, mislim i danas. Ne znam šta više mogu reći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ti komentari, primedbe da je morbidno otkrivanje te hladnjače, to je rečeno tokom vašeg razgovora i to nije ušlo u izjavu zato što se, jednostavno, radi o detaljima. Da li je to tačno?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS: Hvala, nemam više pitanja za vas.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Stijoviću, iz vaše izjave vidim da ste u aprilu 2001. godine bili na funkciji pomoćnika načelnika Državne bezbednosti Beograda. Recite mi ko je bio tada načelnik Resora Državne bezbednosti?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Načelnik resora je bio gospodin Goran Petrović.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Goran Petrović. Da li je to čovek koji je sa Radetom Markovićem bio suočen sa sudskim većem Okružnog suda u Beogradu? Videli smo sudske spise...

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da jeste. Video sam to u novinama. Nisam siguran, nemojte me držati za reč, mislim da jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se tu jasno videlo da su oni izvodili Radeta Markovića van zgrade Okružnog zatvora, ucenjivali ga i nudili mu promenu identiteta i, naravno, odustanak od te tužbe koja se protiv njega vodi, samo da bi ovde teretio mene?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne mogu ni da vam potvrdim, ni da vam negiram da li je neko pored mene razgovarao sa gospodinom Markovićem. Ono šta mi je on rekao, znači gospodin Marković, jeste da je obavio razgovore sa gospodinom Mijatovićem, Petrovićem i Mihajlovićem. Ja ga o sadržini tih razgovora nisam pitao, niti znam šta je bilo, niti sam želeo, iako je možda gospodin Marković želeo da mi o tome priča.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je bilo na Okružnom sudu u Beogradu i tada je to ustanovljeno. A da li vam je poznato da je Marković dao izjavu u prostorijama zatvora, takođe i pred dva anketna odbora saveznog Parlamenta i parlamentarnog odbora?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Da, to jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da je ispred dva...
prevodioci: Molim govornike da se ne preklapaju.

SUDIJA MEJ: Moram obojicu da vas prekinem. Molim vas da imate na umu da se ovo šta govorite mora prevesti. To se odnosi na vas, gospodine Miloševiću i na vas, gospodine Stijoviću. Vi obo-

jica, naravno, govorite isti jezik i neizbežno je da govorite brzo, ali molim vas da imate na umu da morate ostaviti pauzu između pitanja i odgovora. Isto tako, gospodine Miloševiću, napravite pauzu nakon odgovora, a pre pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej (May). Dakle, pred dva anketna odbora saveznog Parlamenta on je, takođe, objasnio kako je nelegalno i bez odobrenja suda izvođen i od strane ministra, ovog Petrovića i da ne nabrajam sve, učenjivan, da se od njega tražilo da za bilo šta tereti mene, da bi mu oprostili ili poništili ili povukli, jer nemaju šta da mu oprostite, pošto je nevin čovek u zatvoru već godinu i po dana, da li znate da su mu nudili promenu identiteta, novac i tako dalje? Da li vam je to poznato?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja neposredno to ne znam, jedino šta znam to je posredno iz sredstava informisanja, iz toga šta je publikovano sa tih sednica anketnog odbora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste pročitali stenogram sa sednice anketnog odbora saveznog Parlamenta, odnosno dva anketna odbora saveznog Parlamenta?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Pa, prenosila su sredstva informisanja, jesam i to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A jeste li pročitali raspravu na sudu na kojoj je isto o tome bilo reči?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, ovo vas pitam, gospodine Stijoviću, da bih utvrdio pozicije sa kojih se vi ovde pojavljujete, pa mi recite da li vaše svedočenje ovde treba da pokaže kako je Rade Marković lagao kad je ovde svedočio?

SUDIJA MEJ: To nije nešto na šta može da odgovori ovaj svedok. Na nama je da odlučimo o tome šta je svrha tog svedočenja i kakve ćemo zaključke izvući iz tog svedočenja. Nije na svedoku da o tome govori. On samo govori o tome šta se dogodilo. Naravno,

zaključak koji bi sada trebalo izvući je upravo to da je gospodin Marković lagao. Međutim, nije na svedoku da o tome govori. Vi nama možete uputiti svoje argumente s tim u vezi kada za to dođe vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, Radomir Marković je ovde svedočio pod zakletvom, prema tome ja ne razumem drugu svrhu ovakvog jednog hvatanja za slamku strane preko puta, nego da pokuša da svedoka jednostavno dovede u pitanje izjavama policijskog službenika režima koji se zna šta radi.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, sve su to argumenti. Kao što sam već rekao, svrha pozivanja ovog svedoka je očito da se iznesu dokazi da gospodin Marković nama nije govorio istinu. E sada, mi smo čuli svedočenje gospodina Markovića, sada smo čuli i ovog svedoka i na Pretresnom veću je da kasnije odluči šta je, u stvari, istina. Vi ćete, naravno, da imate priliku da nam se obratite u vezi sa tim pitanjem kad za to dođe vreme, vi ćete o tome sigurno da iznesete svoje argumente, ali, kao što sam vam već rekao i kod drugih svedoka, ne možete njih da pitate šta je svrha njihovog svedočenja, jer to se njih ne tiče. Sve šta oni mogu da kažu je da opišu šta se dogodilo, šta su videli. Prema tome, ovaj svedok samo može da opiše kako je gospodin Marković dao izjavu i vi možete da ga pitate o tome, ali ne možete ga da pitate šta je svrha njegovog svedočenja. Nije na njemu da o tome razmišlja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ako vi imate dokaze koji pobijaju iskaz ovog svedoka, onda razmislite o tome da takve dokaze kasnije izvedete pred ovim Sudom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Robinson. Odgovorite mi sada, gospodine Stijoviću, sa koliko ste lica na bilo koji način, mislim lica koja su povezana sa krivičnim progonom Radeta Markovića, vi razgovarali, vi lično obavili razgovor?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Pred Okružnim sudom u Beogradu bio je vođen jedan krivični postupak u kome je u pravosna-

žnoj presudi gospodin Radomir Marković i kome je gospodinu Markoviću presuđeno. Ja sam sa najvećim brojem lica koja su bila uključena u taj postupak, znači što okrivljeni...

prevodioci: Molimo svedoka da ponovi svoj odgovor.

SUDIJA KVON: Gospodine Stijoviću, prevodilac vas moli da ponovite odgovor.

SVEDOK STIJOVIĆ: Znači, kao što sam već rekao, ja sam vodio jedan krivični postupak. Znači protiv gospodina Markovića i protiv još nekoliko lica bivših službenika Državne bezbednosti. Taj postupak je završen pravosnažnom presudom u Okružnom sudu u Beogradu. Tu presudu je kasnije Vrhovni sud Srbije vratio na ponovno razmatranje i ja mislim da će ona ponovo sad u septembru biti razmatrana pred Okružnim sudom. U tim okolnostima razgovarao sam sa, ja ne mogu tačno da kažem sa koliko ljudi, ali sa pet do 10. Svi oni su bili bivši rukovodioci i funkcioneri Resora državne bezbednosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na šta se odnosi...

SUDIJA MEJ: Napravite pauzu između pitanja i odgovora.

SVEDOK STIJOVIĆ: Nisam čuo pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažem na šta se odnosi ta presuda koju pominjete? Na šta se odnosi suđenje koje vi spominjete?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Pa radilo se o jednom zatvorenom procesu pred Okružnim sudom. Mogu reći i ono šta je u javnosti rečeno i šta je procurelo. Znači bio je moj zadatak vezan za zloupotrebu, odnosno presnimavanje 15 CD-ova, diskova na kojima su se nalazila lica koja su se nalazila pod tretmanom Resora državne bezbednosti, a radilo se o licima koja su sada na visokim državnim i političkim funkcijama. Znači, od gospodina Vojislava Koštunice, Zorana Đinđića i nekih drugih i ja sad ne mogu tačno da ih nabrojim. 15 njih, mislim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a je li to ono šta je pisalo u novinama da je proces, da je on bio okrivljen za odavanje državne tajne i tako nešto?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da jeste. Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, od tih desetak lica s kojima ste razgovarali, jeste razgovarali u vezi sa drugim optužbama kojima je terećen Radomir Marković?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Znate, ja nisam ovlašćen da o tome ovde govorim, ja nisam svojom željom došao ovde i nije mojom krivicom ova izjava ovde pred ovim Sudom ovde preneta. Ja sam sa gospodinom Markovićem razgovarao o njegovoj ulozi, ulozi službe u proteklom periodu i o vrlo ozbiljnim temama. I on je puno toga i govorio, ali ja ne mogu sad ni o tim temama ni o vrsti razgovora da govorim.

SUDIJA MEJ: Gospodine Stijoviću, ukoliko postoje neke teme koje vi smatrate poverljivim, onda vi ne treba da, osim ukoliko vam Pretresno veće naloži drugačije, te tajne da otkrijete. Relevantno pitanje kojim se mi ovde bavimo je izjava o kamionu-hladnjači.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da li ste vi ili neka druga lica iz Državne bezbednosti takođe neke od tih lica sa kojima ste razgovarali ucenjivali i vršili pritisak da bi oni teretili generala Markovića kako bi on teretio mene?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja odgovorno mogu da kažem i pred vama i pred ovim Sudom da nikoga nisam ni ucenjivao niti sam bilo kome pretio i na bilo koji drugi način tražio da mi nešto kaže što nije želeo sam i šta nije bilo na dobrovoljnoj osnovi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali da li je tačno, gospodine Stijoviću, da ste sa generalom Brankom Đurićem, bivšim načelnikom Sekretarijata unutrašnjih poslova Beograda, obavili vi lično nekoliko razgovora od kojih je jedan trajao čitavih 10 sati da bi ga primorali da tereti Radeta Markovića, a kako bi

ga na taj način slomili i primorali generala Markovića da tereti mene?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno. Ja ne želim da govorim o tome šta je Branko Đurić sve govorio i o svemu šta smo mi razgovarali. Ja ne želim da ni na jedan način doprinesem ionako teškom položaju gospodina Radomira Markovića. Branko Đurić zna šta je pričao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da ste iste takve razgovore vodili i sa Milanom Radonjićem, bivšim načelnikom Državne bezbednosti, centra u Beogradu, na istu temu, odnosno sa istim zadatkom?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to nije tačno. Ja sam sa gospodinom Radonjićem samo napravio jedan kontakt kada je priveden, jer se znamo jako dugo, što se kaže i nikakvu izjavu od njega nismo dobili, nikakav razgovor na tu temu nisam vodio, čisto smo kolegijalno porazgovarali, a to šta je sve kasnije interpretirano od strane ljudi iz njegovog okruženja, to, mislim, ne želim da komentarišem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da ste sa još trojicom lica koji su navodni svedoci u krivičnom predmetu protiv Radomira Markovića, imali iste takve razgovore?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam vam kazao da sam razgovarao i sa ljudima koji su bili uključeni u taj postupak koji se vodio, koji su na ovaj ili onaj način uključeni u to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, tvrdite da ste sa generalom Markovićem razgovarali u brojnim prilikama u periodu između aprila i jula 2001. godine, je li tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zbog čega ne kažete da ste s njim razgovarali nekoliko puta i u februaru i u martu iste te godine? Jesam li u pravu ili ne?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Niste u pravu. To nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato koliko je vaših kolega, mislim na pripadnike Državne bezbednosti, razgovaralo sa Radetom Markovićem u periodu kada je uhapšen pa do današnjeg dana, a uvek sa istim ciljem?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Meni to nije poznato i ja, čini mi se, da sam odgovorio na to pitanje. Ja ne mogu ni da vam potvrdim ni da vam negiram da li je neko razgovarao sa gospodinom Markovićem na tu temu. Ja nisam i ne znam da li je neko...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li vi možete, suprotno izjavi generala Markovića koju je ovde dao u Hagu (The Hague) da tvrdite da on nije izvođen iz Okružnog zatvora u neakve kuće, gde mu je nuđeno sve šta mu je nuđeno, ne bi li ovde teretio mene i potvrdio navode ove lažne tužbe? Da li možete da tvrdite da nije izvođen?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja to ne mogu da tvrdim. Ja sam, čini mi se, kazao, gospodine Miloševiću, da ja o tome, sem onoga šta je pisalo u javnosti, nisam znao i sem toga da mi je sam gospodin Marković kazao da su ga izvodila lica koja sam ranije pomenuo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislite na ministra... Šefa Resora državne bezbednosti?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja mu nisam nudio nikakve beneficije i zato nisam imao nikakva ovlašćenja da mu tako nešto ponudim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Oni su svakako imali, je l' tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam, ja sam jedan mali činovnik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je vršenje pritiska za lažno svedočenje krivično delo, gospodine Stijoviću?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne razumem pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažem, da li je vršenje pritiska da neko lažno svedoči krivično delo?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da vaš ministar i šef Resora državne bezbednosti sada to rade?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Meni to nije poznato. To pitanje treba njima postaviti.

SUDIJA MEJ: Ne, trebalo bi, već ste izneli ovu tezu i svedok vam je odgovorio na to. Nema smisla da nastavljate sa tim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi na drugoj strani svoje izjave navodite da su ustanovljene teme o kojima ćete razgovarati sa Markovićem i da je o tome dogovoreno sa vašim pretpostavljenim. Je li to tačno? Jesu li to opet bili Petrović i Dušan Mihajlović?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Bila je to moja izjava. Ovo je deo koji je gospodin Marković izneo i ja sam samo preneo činjenice koje je on izneo tokom razgovora. Da sam pravio konsultacije, to je tačno i ne sa ministrom Mihajlovićem i gospodinom Petrovićem, operativno zadužen za ovu vrstu posla i komunikacije i koordinacije rada, po ovome je bio gospodin Zoran Mijatović, zamenik načelnika Resora državne bezbednosti u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi da li ste na razgovore sa generalom Markovićem, gospodine Stijoviću, pozivali i njegovog branioca ili braniocice i da li su oni prisustvovali tim razgovorima?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Pa nisam zato što, zato nije ni bilo potrebe i to je našim postupkom i tim članom vrlo jasno regulisano. Znači, gospodin Marković na te teme, ako nije želeo, nije morao da razgovara sa mnom i to nije neuobičajeno za taj član i za taj postupak i ta prava koja uživaju organi unutrašnjih poslova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada je branilac prisutan, ako ne želi da o nečemu daje izjave ima pravo da je ne daje. U tome se ne pojavljuje nikakva razlika, je li tako ili ne?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Znate, član 151, stav 2 Zakona o proceduri, vrlo jasno i precizno definiše prava unutrašnjih poslova i lica s kojim se razgovara i sa kojima se obavlja razgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, vi sami kažete da se izjave dobijene na takav način uopšte ne mogu koristiti kao osnova za donošenje presude, jer to piše u vašoj izjavi, to i sami kažete?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde kažete da se radi o nekom prekrivičnom postupku. Ali sad ste rekli da se radi o informativnom razgovoru. Pa da li to može da bude neki prekrivični postupak ili ne?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to je prekrivični postupak, gospodine Miloševiću. Znači prikupljanje obaveštenja od strane organa unutrašnjih poslova za određenu vrstu po određenim pitanjima i okolnostima za koje procenjujemo nakon toga da li postoje elementi radnje za dalji postupak i uvođenje u krivicu, odnosno krivični postupak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, gospodine Stijoviću, da li je tim razgovorima, mislim na razgovore vaše s Markovićem, prisustvovao neko od vaših kolega iz Državne bezbednosti ko bi mogao da potvrdi vaše navode?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Sem Olivera Antičić-Simić, niko drugi. To su bili poverljivi tajni razgovori, to je bio jedan od uslova gospodina Markovića da o tome razgovaramo i niko nije tome pristrasno nastrojen.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, koliko je vama poznato, a kako se meni čini Olivera Antičić Simić je daktilograf, znači nije ovlašćeno službeno lice Ministarstva unutrašnjih poslova, je li tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nije. Ona nije daktilograf, ona je službenik Bezbednosne informativne agencije. Ona je u tom momentu obavljala samo tu ulogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u tom momentu, znači, obavljala ulogu daktilografa?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali nije ovlašćeno službeno lice Ministarstva unutrašnjih poslova koje po pravilima obavlja razgovor, je li tako ili ne?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: U pravu ste, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je poznato da se takva vrsta razgovora koji ste vi, čini mi se neosnovano, nazvali prekrivičnim postupkom, dakle, informativnih razgovora obavlja po pravilima vaše profesije uvek u prisustvu dva...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Vi ste maločas utvrdili da ovaj svedok nije u pravu kada je rekao da se radi o prekrivičnom postupku. Ako tako nešto tvrdite, da svedok nije u pravu ili da je nešto pogrešno rekao, morate mu dati šansu da odgovori. Da li ste zaista rekli da on nije dobro opisao taj razgovor kao prekrivični postupak?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas da preskočimo ova objašnjenja oko toga je li ovo prekrivični postupak ili ne.

SUDIJA MEJ: U redu, neka bude tako. Onda nastavite sa pitanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ponoviću pitanje u skraćenom obliku da bi i vama bilo jasno, gospodine Mej. Da li vam je poznato da se takva vrsta razgovora, dakle informativnih razgovora, obavlja po pravilima vaše službe uvek u prisustvu dvojice ovlašćenih službenih lica? Je li tako ili ne, gospodine Stijoviću?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Nije tako, ja cenim da sam ozbiljan i dovoljno iskusan operativac i da sam jako dugo bio u

okolnostima da obavljam takvu vrstu razgovora i to nije tako. Ova služba poseduje i neke druge specifične metode kojima dokumentuje takvu vrstu razgovora i mislim da je neozbiljno razgovarati na tu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, nije tačno da po vašim pravilima treba da prisustvuju dvojica ovlašćenih službenih lica?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li sam u pravu ako kažem da se takva vrsta razgovora može onda tretirati samo kao nekakva operativna informacija i ništa drugo?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tu ste u pravu. To je samo, znači, jedna orijentacija za rad i jedan putokaz u kom pravcu bi trebalo da se radi, da se proveravaju te činjenice, podaci i to je jedan od ključnih principa naše službe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, s obzirom na to da je jedan od ključnih principa vaše službe, a i na osnovu ovoga šta ste ovde napisali i na osnovu propisa, ta izjava nema nikakvu procesnu pravnu ni materijalno pravnu vrednost pred sudovima u SRJ, je li tako ili ne?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Na našem sudu to se ne može koristiti kao dokaz za donošenje sudske odluke i to je tačno, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li ste generala Markovića, kada ste mu dali da potpiše izjavu, upozorili da će ta izjava biti korišćena pred bilo kojim sudom ili haškim ili bilo kojim drugim? Jeste to uradili?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Iskreno govoreći, ne mogu sad tačno da se setim da li sam ga upozorio, ali smatrao sam i smatram da od aprila meseca nismo razgovarali, da je on dovoljno iskusan i da je dobar pravnik i da zna otprilike šta to znači, ali moram da priznam da sam stvarno iznenađen, bio iznenađen kad sam video da je ova izjava došla u Sud na razmatranje. Mislim da

je tematika i sadržaj te izjave zahtevao jednu dublju operativnu proveru i operativni rad na daljem istraživanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li imate kakvo saznanje, to vas pitam, ne pokušavam da vas za to optužim, nego vas pitam da li imate kakvo saznanje da li su vaši pretpostavljeni, znači oni iznad vas koji su i mene nezakonito izručili u Hag, tada znali svrhu zbog koje vi taj papir dajete Markoviću da potpiše i kako će biti upotrebljen? Da li su oni to tada znali?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja to stvarno ne znam. Na to pitanje ne mogu da vam dam precizan i tačan odgovor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, gospodine Stijoviću, da li ste pratili svedočenje gospodina Markovića ovde u Hagu?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Nisam. Ja sam bio službeno odsutan, na službenom zadatku van Beograda i pomenuo sam na samom početku da sam ja po prvi put saznao da ću se pojaviti pred ovim telom 16. avgusta ove godine kada me je operativna grupa MUP-a pozvala i obavestila o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda moram da vam pročitam delove iz transkripta sa saslušanja Markovića ovde koje se odnosi na ovu navodnu njegovu izjavu. Na pitanje tužioca gospodina Najsa on odgovara, žao mi je što je transkript samo na engleskom: "Rekao sam istražiteljima Haškog tribunala šta je u toj izjavi tačno i ukazao sam im više puta u toku našeg razgovora..."

TUŽILAC NAJS: Molim da nam se kaže na kojoj je to strani.

SUDIJA MEJ: Izvinite, imamo prekid. To je strana 8.725.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, strana 8.725. "Ukazao sam im više puta tokom našeg razgovora na činjenicu da je to slobodna interpretacija službenika koji je sastavio taj izveštaj". Onda govori o razgovorima koje je vodio sa kolegama u MUP-u i onda kaže pred kraj isto, u okviru istog tog odgovora na istoj toj strani:

“Niko, ni on, ni ja nismo nijednom rečju pomenuli ove leševe niti potrebu da se oni prevezu sa Kosova i da se tretiraju u skladu sa odgovarajućom krivičnom procedurom i zakonom”. Maločas ste i vi rekli, gospodine Stijoviću, postupak koji se izvodi nakon borbenih dejstava, reč je o asanaciji, je li tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Sanaciji ili asanaciji sad kako to, za mene je to jedno isto, da vam kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je bilo u upotrebi. I šta taj postupak podrazumeva, pretpostavljam da znate?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada na strani 8.767...

SUDIJA MEJ: Ne, nećemo vam dozvoliti da iznosite polovične tvrdnje bilo kome. Vi ste ovom svedoku izneli nešto šta je rekao gospodin Marković i morate mu dozvoliti da odgovori. Gospodin Marković je rekao da ovo šta mi imamo, ovaj dokazni predmet, da je njegova izjava slobodna interpretacija onoga šta je on stvarno rekao. Ja shvatam da je to, da taj izraz slobodna interpretacija znači da to nije sasvim tačan odraz onoga šta je on rekao? Da li je to tačno ili ne?

SVEDOK STIJOVIĆ: To nije tačno. Ja ne želim da tumačim razloge niti motive zašto je to gospodin Marković rekao. Tačno je ono šta sam kazao na samom početku, znači izjava je odraz stvarno prezentovanih činjenica od strane gospodina Markovića. Niti sam ja išta tu dodao šta nije bilo rečeno, niti sam uticao na tok ili vršio pritisak na njega tokom razgovora na oblikovanje sadržaja izjave. Gospodin Marković je mogao u svakom momentu da to zaustavi, mogao je da odbije da potpiše, mogao je da kaže da je to laž, da to ne ide tako, da sam ga pogrešno razumeo. Mislim, žao mi je što sam i ja doveden u ovu poziciju, ali šta da radim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A to vam verujem, ali on je upravo to i rekao ovde. Gospodine Stijoviću, vi ste objašnjavali da

ste vi diktirali izjavu, a kažete da je Marković, kao dugogodišnji profesionalac, što svakako niko ne osporava, na najvišim funkcijama, general i tako dalje, vodio računa da to bude na profesionalnom, na jednom nivou kako dolikuje. Pa evo, sad ću da vam citiram rečenicu koju je maločas citirao gospodin Najs, ali da mi odgovorite pošto je citiram jedno pitanje. Evo kako glasi rečenica iz ove izjave koja je ovde prezentirana i gospodinu Markoviću i sad vama, za koju on kaže da je vaša slobodna interpretacija, vi kažete da nije, iako kažete da ste je vi diktirali, a ne on, ali evo kako glasi ova rečenica: "Reč je o sastanku koji je najverovatnije bio posvećen pitanju Kosova i kome su najverovatnije, pored navedenih prisustvovali i predstavnici VJ, s tim što to ne mogu da potpuno i sa sigurnošću tvrdim". Da li vam liči, ne na profesionalca jednog tako visokog ranga nego uopšte na profesionalca u službi da kaže da ne zna šta je, u stvari, na sastanku, pa najverovatnije je bilo o Kosovu, pa najverovatnije su prisustvovali i neki predstavnici vojske, al' ne zna koji i tako dalje. Da li se to vama čini ozbiljnom formulacijom ili ozbiljnom interpretacijom bilo čije, rekao bih odgovorne i profesionalne izjave? Kao da je reč o nekom polju na kom su hiljade ljudi, a ne o sastanku u jednoj prostoriji, pa se onda najverovatnije...

SUDIJA MEJ: Pitanje, gospodine Miloševiću, kada ćemo da čujemo pitanje, a ne govore?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zar ovo nije karikatura jedne ozbiljne izjave, a ne ozbiljna izjava, gospodine Stijoviću?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Stvarno ne znam šta da vam kažem. Možda vi precenjujete značaj gospodina Markovića, ali je on to rekao i ja sam to tako preneo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Stijoviću. Da idemo dalje. Na ovoj strani 8.767 iz transkripta sa svedočenja generala Markovića, ima moje pitanje, ja ne sumnjam u vaše reči povodom ovog pitanja. "Vi kažete da je to slobodna interpretacija sa njihove strane, da ste vi razgovarali o asanaciji u jednom nezvaničnom razgovoru sa lličem i da ono šta je bilo rečeno je uglav-

nom, da su uglavnom glasine i da niti vi, niti Ilić i niko drugi nikad nije govorio o uklanjanju leševa sa Kosova. Može li se onda reći da je ova izjava fabrikacija, izmišljotina istih ljudi koji su vodili ove razgovore" i evo njegovog odgovora: "Ja nisam pročitao tu izjavu pre nego što sam je potpisao. I ta izjava ne odgovara uobičajenom formatu te izjave. To je bio razgovor, informativni razgovor u kome smo mi tražili izlaz iz problema kojima je MUP bio suočen. Posle toga jedan službenik, činovnik Državne bezbednosti je sastavio ovaj dokument". Ja pravim pauze, jer čujem prevod kad se završi, onda nastavljam dalje. "A kasnije kada je taj dokument pokazan meni od strane činovnika Tužilaštva ovog Suda, ja sam im ukazao na neke detalje koji se nisu poklapali sa istinom i posle toga sam dao svoju izjavu istražiteljima Tužilaštva, Haškog tribunala za koju tvrdim da je tačna i da..."

SUDIJA MEJ: Svedok mora da ima priliku da nam odgovori pre nego što krenemo dalje. Tako je. Gospodine Stijoviću, zamoliću vas da odgovorite na neka pitanja koja proističu iz onoga šta je maločas izneo optuženi. Pre svega, gospodin Marković je tvrdio da on nije pročitao izjavu pre potpisivanja.

SVEDOK STIJOVIĆ: To nije tačno.

SUDIJA MEJ: Sledeća njegova tvrdnja je ovde bila da se radilo o razgovoru, informativnom razgovoru, intervjuu "u kome smo tražili izlaz iz problema sa kojima je Ministarstvo unutrašnjih poslova bilo suočeno".

SVEDOK STIJOVIĆ: Mislim da je njegova interpretacija toga različita. Mi smo razgovarali o, konkretno na okolnosti i na dešavanja koja su se u tom periodu dešavala. Znači pisanje štampe oko te navodne hladnjače koja je nađena, navodno u Dunavu i o mom konkretnom nalogu da sa njime, kao bivšim načelnikom Resora državne bezbednosti, raspravim tu temu. Da li je, ovaj, tu nečega bilo. Šta on zna da nam kaže i to šta je on ispričao, ja sam to ostavio ovde i ja nigde ne vidim da negde u izjavi piše da je gospodin

Marković rekao da su tela nošena sa Kosova i vožena u Srbiju. Da je on to rekao, ja bih to napisao i budite uvereni da bih sigurno sve šta je vezano za tu temu, šta je bitno i od značaja, ja sigurno preneo na papir.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, samo da, poslednji red na ovoj istoj stranici pa prelazim na sledeću. Moje pitanje je da li je tačno da je asanacija termin za zakonsku proceduru, zakonski postupak koji se sastoji od onih elemenata koje ste pomenuli u glavnom ispitivanju, to jest uklanjanje mina, eksploziva, uklanjanje hemijskih materijala, leševa, zbrinjavanje ranjenih, popravljane infrastrukture, komunalija i tako dalje, to jest normalizacija života posle borbenih dejstava, da li je to tačno?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Mislim, izvinjavam se...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo je bilo moje pitanje njemu. On kaže: "Da, upravo to znači asanacija. To se podrazumeva pod asanacijom". A moje pitanje: "Da li je neko na tom sastanku pomenuo da asanacija podrazumeva takođe i uklanjanje tragova zločina ili bilo kakva operacija prekrivanja bilo čega? Da li je bilo ko rekao da je potrebno prikriti neke zločine?". Odgovor: "Ne, niko nije govorio o zločinima niti o njihovom prikrivanju". Pitanje Ministarstva unutrašnjih poslova: "Da li je bilo ko govorio o potrebi da se neka tela sa Kosova prevezu u Srbiju?". Odgovor: "Bar ja nisam čuo za nešto slično". To su neka pitanja i neki odgovori, imaću ih još. Molim vas, da li se to slaže sa onim o čemu ste vi razgovarali?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Slažem se, gospodine Miloševiću, samo što ste red tih pitanja postavili sasvim drugačije. Znači, to pitanje "čišćenja", asanacije, je meni kao čoveku koji je bio na određenim poslovima i živio dole u Prištini (Prishtine) na Kosovu vrlo poznato: jedan težak, odgovoran i vrlo naporan posao. Znači, posle dejstava izvršiti sanaciju terena. Šta podrazumeva "čišćenje", vi ste to nabrojali u pitanju, ali bih samo izmenjao red reči. Znači, taj prvi set postupka je podrazumevao skup higijensko sanitarnih mera, znači uklanjanje leševa ljudi, životinja i

svega onog šta je na terenu, skup je mera koje se preduzimaju sa sanitarno-tehničke strane, znači vezano za stoku, za prenošenje zaraznih bolesti, za trijažu i drugih mera koje se preduzimaju radi obezbeđenja određenih teritorija i prostora gde je bilo mina, gde je izvesno bilo radijacije i svega ostalog. Taj prvi set higijensko-sanitarnih mera je znači podrazumevao i utvrđivanje lokacija na kojima su se eventualno nalazili sahranjeni leševi. To je bio rat, svašta se dešavalo, bilo je i ličnih obračuna, bilo je i ubistava, bilo je i kriminalnih radnji i obaveza tih ekipa koje su to radile iz policije i iz vojske je bio da utvrde te lokacije, da te lokacije pronađu, otkopaju, utvrdi način kako je došlo do smrti tih ljudi, da ih identifikuju i onda predaju porodicama i sahrane. Ukoliko je postojao i jedan razlog ili i jedan element koji je mogao da stvori sumnju da se radi o nekom krivičnom delu pa i o zločinu, onda bi se morao primeniti postupak predviđen zakonskom procedurom. Takvo je bilo moje shvatanje toga i ja sam to tako shvatio, takođe i gospodina Markovića. U tom kontekstu smo spomenuli slučaj Račak. U redu, gospodin Najs me je već prekinuo čim sam počeo da diskutujem o tome, dakle ja zaista ne želim da idem izvan predmeta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle i vi ste shvatili da je govorio o asanaciji terena?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, da sam ja drugačije shvatio da je on nešto drugačije rekao u tom smislu, ja bih to napisao. Ja sam to tako shvatio i tako napisao, da je to nalog bio u toj funkciji i nijednoj drugoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jeste čuli sad njegovu izjavu, kad ga pitam je li neko pominjao nekakvo prikrivanje leševa, transport nekih leševa, sklanjanje, sakrivanje, on je odgovorio da nije. Pa je li on vama rekao da sam ja naredio da se sakriju leševi? Je li vam on to rekao?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Evo, ja ću pročitati taj deo. "Mimo glavne teme sastanka Vlastimir Đorđević je na samom njegovom kraju otvorio kao problem pitanje uklanjanja albanskih

leševa kako bi se uklonile sve moguće civilne žrtve koje bi mogle postati predmet istraživanja Haškog tribunala. Milošević je u tom smislu naložio Vlajku Stojiljkoviću da preduzme potrebne mere kako bi se uklonila tela već sahranjenih albanskih civila". Ja sam tako shvatio tada gospodina Markovića, da se taj postupak izvede potpuno propisno i da se ne dozvoli da u slučaju povlačenja sa Kosova, koje se upravo događalo, mi nismo želeli da neko otkopava i ekshumira ta tela i da ih prikazuje kao nešto nezakonito šta smo mi uradili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali on precizno kaže da je to vaša slobodna interpretacija, da niko nije govorio ni o kakvom Haškom tribunalu u to vreme, niti je asanacija podrazumevala sakrivanje, već, naprotiv, zakonski postupak utvrđivanja razloga smrti pojedinih ljudi, sahranjivanja, obaveštavanja porodica i tako dalje, sve šta podrazumeva asanacija. Uostalom, postoje vojna uputstva o asanaciji. Je li vam to poznato?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Poznato mi je, ja to kažem.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, mislim da smo već prošli kroz tu materiju. Svedok kaže da je on zapisao ono šta je rečeno. Mislili smo da će 45 minuta biti dovoljno, ali daćemo vam još do pauze, još sedam minuta. Ovo je jedna veoma usko definisana tema o kojoj ovaj svedok svedoči.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Jeste usko definisana, ali je veoma jasan pokušaj ove lažne optužbe da okrivi ...

SUDIJA MEJ: Ne, ne možete to da komentarišete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislim, to je nedostojno jednog civilizovanog razgovora, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Ne. Gospodine Miloševiću, izgleda da vi nemate više pitanja. Da li prijatelji suda imaju pitanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja imam pitanja.

SUDIJA MEJ: Dobro, onda ih postavite. Ali molim vas da budu relevantna, a ne repetitivna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sva su relevantna, gospodine Mej. Recite mi, gospodine Stijoviću, zbog čega na svakoj strani izjave za koju tvrdite da vam je Rade Marković dao svojom slobodnom voljom stoji datum 1. jun 2002. godine?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to primetio kada su mi pokazali u Beogradu, sad avgusta meseca. Verujte da je to njegov rukopis, to može i Marković da potvrdi. Ne znam. To je, verovatno, greška, ja drugačije ne mogu to da objasnim. Nikakve namere...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je li vi tvrdite da na njega nije vršen nikakav pritisak?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja tvrdim da ja nisam vršio pritisak. Da li je na njega vršen pritisak to ne mogu, ja nisam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej, vi mi postavljate suprotne zahteve da budem što kraći i da budem što sporiji. Da li boravak u samici Okružnog zatvora u Beogradu od godinu i po dana jednog nevinog čoveka protiv koga nema nikakvih dokaza za ono šta se optužuje, da li to smatrate da predstavlja pritisak ili ne?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam da li je gospodin Marković nevin ili kriv i ja ne znam da se on nalazi toliko u samici. U periodu kad sam ja razgovarao sa njime, od aprila do jula, on je bio u samici. Ja od jula nemam nikakvih informacija gde se nalazi gospodin Marković i da li neko sa njim razgovara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, znate li da je Marković u samici proveo više od godinu i po dana?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam. Ako vi tvrdite da je to tako, ja vam verujem, ali ja ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da Marković nije učinio nijedan prigovor u vezi razgovora koji ste vodili?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tokom razgovora nijednom mi nije skrenuo pažnju na tok, način i postupak razgovora koji sam vodio sa njim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, zar vi zaista tvrdite da je general Marković bio ili da jeste u poziciji da ulaže prigovore na razgovore koji se obavljaju bez prisustva njegovog branioca ili nekog od predstavnika pravosudnih organa? Dakle, ni branioca ni predstavnika pravosudnih organa i da je u prilici da ulaže takve prigovore?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Gospodin Marković nije bio prisiljavan niti da radi niti da govori ono šta on nije hteo. Bilo je pitanja i stvari o kojima je on odlučio da on ne želi da razgovara, ali bilo je i mnogo ozbiljnijih pitanja o kojima je razgovarao i kojima je prenosio obaveštenja Resoru DB, ali koja nije hteo ovim načinom, znači, članom 151 stav 2, putem izjave pismeno da verifikuje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, recite mi, samo što kraće, molim vas, za koliko razgovora koje ste obavili sa generalom Markovićem posedujete dozvolu nadležnih pravosudnih organa? Dakle, mislim na nadležne istražne sudije, predsednike krivičnog veća ili Okružnog suda u Beogradu, pred kojim se vode postupci protiv Markovića?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja odgovorno tvrdim da sam za svaki razgovor, svaki odlazak u Okružni zatvor i razgovor sa gospodinom Radetom Markovićem imao odobrenje i pismeno odobrenje od strane istražnog sudije Nebojše Živkovića, istražnog sudije Okružnog suda u Beogradu, koji je vodio postupak protiv gospodina Markovića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, tvrdite da su poverljivost i tajnost bili jedan od uslova koji je Marković postavio prilikom obavljanja razgovora na koji se vi pozivate. Je li tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Mislite na ukupne razgovore koje sam vodio? Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zbog čega ste onda na jedan, rekao bih, prilično prevarantski način uzeli izjavu koju nije dao i takvu izjavu, mimo propisa, po nalogu svojih pretpostavljenih dali ovamo? Da li je to tako?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Pre nego što kažete da je se neko ponašao na prevarantski način, morate za to da iznesete nekakve osnove. To je težak navod, ozbiljan navod i ne smete da ga iznesete bez nekog osnova. Ono na šta svedok može da odgovori je sledeće: gospodine Stijoviću, možete li da nam kažete kako je ta izjava došla do Haškog tribunala?

SVEDOK STIJOVIĆ: Ja ne znam kako je došla i nije mojom krivicom sigurno dospela do Haškog tribunala. Izjave koje su uzimali od Radomira Markovića bile su predmet rasprave na sudu, ne samo u haškom sudu, nego i na sudu u mojoj zemlji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li vam je poznato da je Radomir Marković ovde pod zakletvom izjavio da ste mu vi, gospodine Stijoviću, ne pominjući vaše ime, već "ovlašćeni radnik Resora DB", dakle, da ste mu vi poturili već otkucanu izjavu koju je u okolnostima u kojima je pod pritiskom i godinu i po dana u samici morao da potpiše praktično pod prinudom?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To nije istina.

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se što prekidam, ali mislim da bi, kad govorimo o ovoj temi, bilo od pomoći kad bi nam optuženi dao tačno stranicu na kojoj to rečeno. Da vidimo šta je tačno rečeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ono što sam već citirao, a imate na raspolaganju, gospodine Najs, ceo transkript, možete da ga pročitate koliko hoćete puta. I još da vas pitam jedno pitanje.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Prvo da čujemo odgovor ovog svedoka. Vi ste izneli tu tvrdnju i sada svedok mora imati priliku da odmah to odgovori.

SVEDOK STIJOVIĆ: To nije tačno i ja sam ovde, gospodine Miloševiću, ne svojom voljom, ali ovde pod zakletvom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li sam vas dobro razumeo da li je neko Markoviću oduzeo čin policijskog generala ili nije?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zbog čega je onda pišete u ovoj izjavi kako ga niste oslovljavali sa "generale", nego sa "gospodine Markoviću", zato što je on u zatvoru i tako dalje? On je, ako je u zatvoru i pod istragom i dalje general, pretpostavljam i to vaše službe?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam se prema njemu ponašao kao što bi se ponašao prema svakom licu koje se nalazi u pritvoru i moj profesionalni odnos nije bio uopšte nimalo drukčiji ili bilo koje drugo lice sa kojim sam bilo kad razgovarao u pritvoru i ne vidim razloga da sam prema gospodinu Markoviću morao da menjam taj odnos, niti se on žalio na moj odnos i meni je bilo krivo što ga nisam zvao "generale".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kome je to mogao da se žali, gospodine Stijoviću?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Pa meni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama da se žali na vas? Vrlo dobro.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću i sada ste potrošili daleko više od vremena koje smo vam dali za ovu veoma ograničenu temu. Možete da postavite još jedno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo još jedno, pošto mi toliko vremena dajete. Dobio sam juče izjavu, doduše samo na engleskom, gospođice Olivera Antičić-Simić, to je lice koje je kucalo ovo. Na dnu prve strane te njene izjave piše: "Ne mogu biti detaljnija, jer to nije originalni dokument. Čini se da na njemu stoji potpis gospodina Markovića i potpis Zorana Stijovića. Sadržaj izjave mi je poznat. Međutim, ja zaista nisam u stanju potvrditi da li je sadržaj izjave koja mi je pokazana ono šta sam ja potpisala tog dana". Dakle, gospodine Stijoviću, kao što vidite i vaša službenica kaže da ne može da potvrdi da su sadržaji izjave koja je pokazana ono šta je ona otkucala tog dana?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne razumem iz čega vi izvlačite zaključak da ona nije potvrdila ili negirala sadržaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja se ne zanosim sumnjom da je ona takođe pod pritiskom i po nalogu ove kvislinške vlasti u Beogradu može da izjavi šta god joj oni naredi, ali ona lepo kaže...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, ne. To je upravo način na koji trošimo vreme. Gospodine Stijoviću, izneta je tvrdnja da gospođa Simić kaže da nije u stanju da potvrdi da je sadržaj izjave ono šta je ona otkucala. Da li vi to možete da komentarišete ili ne?

SVEDOK STIJOVIĆ: Pa ja ne mogu da komentarišem to šta je ona rekla. To šta sam kazao, znači izjava je verna prezentaciji onoga šta je gospodin Marković kazao i sadržini te izjave. Potpisi koji su na izjavi su moji, Oliverini i gospodina Markovića. Hteo bih da kažem pred ovim Sudom, a o čemu sam upoznao kolege iz operativne grupe MUP-a Srbije, istražitelje i gospodu koji su razgovarali sa mnom, je sledeće: znači, u periodu kada se gospodin Radomir Marković pojavio na Sudu dok sam ja radio sa njime, bilo je vrlo ozbiljnih pretnji i pritisaka lično na mene da na ovaj ili onaj način promenim iskaz pred ovim Sudom, od vrste pritisaka da dodatno optužim gospodina Radomira Markovića, pa dotle da negiram verodostojnost ove izjave. I o tome sam i upoznao i ljude u Ministarstvu unutrašnjih poslova Srbije koji su me zvali, znači toj

operativnoj grupi, o tome sam upoznao gospodu istražitelje i ja sam, nisam došao ovde svojom željom i svojom voljom nego odlukom svoje Vlade, a ujedno kao činovnik koji poštuje svoju državu, došao sam tu da kažem šta je istina i šta je sve rečeno i šta je sve u toj izjavi kazano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, mogu li sada, gospodine Mej, s obzirom na ovu izjavu svedoka samo da mu postavim dva pitanja, odnosno jedno pitanje? A ko je to od vas tražio da dodatno optužite generala Markovića i ko je od vas tražio da poreknete ovo šta ste napisali u izjavi? Znači, bila su dva suprotna pritiska na vas, koliko sam shvatio. Pa ko je to tražio jedno, ko je to tražio drugo?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li to mogu i da li je to dozvoljeno da kažem.

SUDIJA MEJ: Da, osim ukoliko ne smatrate da će to da vas dovede u nepritliku.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je bolje da to uradimo na privatnoj sednici.

SUDIJA MEJ: Da, mislim da bi razumna stvar bila da sada odemo na pauzu. Razmotrićemo to pitanje na privatnoj sednici. Gospodine Miloševiću, vi možete u vezi sa time da postavite dva ili tri pitanja, a nakon toga ćemo saslušati pitanja amikusa. Gospodine Najs, šta bismo posle toga trebali da radimo?

TUŽILAC NAJS: Ako veza sa Banja Lukom funkcioniše, onda možemo da nastavimo sa K-41, a ako nije, ja nisam još u situaciji da započnem sa gospodinom Kuom. Imamo jednog kratkog svedoka kog možemo da ubacimo između. To je Džon Zdrilić (John Zdrilic) i možda možemo njegovo glavno ispitivanje da obavimo danas, a unakrsno ispitivanje onda možemo da ostavimo za kasnije, jer nam je ovde dostupan u zgradi.

SUDIJA MEJ: Tri preostala svedoka koji imate su, znači, ta trojica?

TUŽILAC NAJS: Da.

SUDIJA MEJ: U redu, idemo na pauzu. Gospodine Stijoviću, mi sada idemo na našu redovnu pauzu od 20 minuta. Molim vas da imate na umu da tokom te pauze ne smete ni sa kim da razgovarate o vašem svedočenju i to sve dok se svedočenje ne privede kraju. To se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva. Pauza od 20 minuta.

(pauza)

(privatna sednica)

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine svedoče, hteo bih da vas pitam neke stvari koje se tiču zakonske regulative, jugoslovenskih zakona koji se odnose na ovakve izjave koja je pred Sudom. Vi ste govorili u određenom smislu o dobrovoljnosti. Na tu temu ja se ne bih vraćao. Ja bih vas pitao ovo: da svedok Rade Marković nije bio u zatvoru, da li je normalna zakonska procedura da se ko god treba da da neku izjavu na informativnom razgovoru prvo pozove, pa ako se ne odazove pozivu, onda se privodi i hapsi? Da li je to normalna procedura, dakle tu nema dobrovoljnosti nego ukoliko se neko ne odazove, on mora biti uhapšen, odnosno priveden, je li tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Moglo bi se reći da je tako.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ono šta me dalje zanima, ako možete da mi potvrdite, da li je tačno da u vreme kada je ova izjava data, kako vi kažete, prema jugoslovenskim zakonima, nikada niko nije imao pravo na pravnu zaštitu pred organima policije. Dakle, da nikad niko nije mogao da dovede pravnog zastupnika i da se onda ta izjava, na neki način, kontroliše?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Po tada važećem Zakonu o krivičnom postupku, to je tačno ono šta vi kažete.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I da li je to razlog zbog čega zakon predviđa da se takve izjave onda upravo ne mogu koristiti ni pred jednom sudskom instancom?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tačno, ja sam to i objasnio.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, hvala. Mene interesuje, šta se događa sa tim izjavama? Da li je takav dokument nešto šta se pečati i sklanja iz sudskih spisa?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je to. Istražni sudija stavlja u posebni omot sa strane i to se ne može uzeti kao dokaz za donošenje sudske odluke.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Sledeće šta me interesuje, to je ova izjava kojom se danas bavimo. Vi vidite da je u zaglavlju navedeno da je izjava data 2. juna 2001. godine. Je li tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je li tačno da je pre vas ovu izjavu potpisao Radomir Marković pa tek onda vi?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Radomir Marković, zapisničar, pa ja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Tako je. Tim redom. Da li ste gledali u tom momentu kad je to potpisivano, zašto je samo on stavio ispod svog potpisa datum 2. jun 2002. godine, ako u zaglavlju stoji 2. jun 2001. godine?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To je uobičajeno da ispitanik...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, iskaz ne podržava ovo, a takođe se vidi i na samom dokumentu dotični čovek, Marković, označio... Svojim rukopisom...

SUDIJA MEJ: Tako je, gospodin Marković, kada se radilo o njegovom iskazu, on je na to pitanje odgovorio. Zapravo, on je potvrdio da je to 2. koliko se ja sećam, dokazni materijal koji, zasada,

imamo na raspolaganju, gospodine Tapušковиću, ne podržava ovu tvrdnju.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Slažem se, samo ja znam da je pravilo i propis da ako u zaglavlju stoji datum jedan, da se nikada ne traži od bilo koga da stavi ispod svog potpisa i datum.

SUDIJA MEJ: Možete da pitate svedoka upravo to.

SVEDOK STIJOVIĆ: Mislim, gospodine Tapušковиću, praksa je kod nas, u službi u kojoj ja radim, da se, i možete proveriti, u svim izjavama koje uzimaju radnici Resora državne bezbednosti su ovlašćena lica i da ispitanik ispod svog potpisa svojeručno datira datum kada je dao tu izjavu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li je praksa da i vi stavite onda svoj potpis?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Nije.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. I još samo jednu stvar. Rekli ste da ste imali dozvolu istražnog sudije za posetu. Ja znam, kad je u toku jedan krivični postupak, niko ne može otići kod onoga ko se nalazi u zatvoru zbog jedne stvari da sa njim razgovara, pa ni policija. Da li ste vi imali odobrenje od istražnog sudije i da li je tačno da vi u zatvor niste mogli da uđete bez takve dozvole za svaki razgovor?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: To je tačno i ja sam to kazao. Znači, ja sam u pismenom zahtevu dobio ovlašćenje od strane istražnog sudije Okružnog suda u Beogradu, od gospodina Nebojše Živkovića koji vodi postupak, koji je vodio istražni postupak protiv gospodina Markovića za to krivično delo, ali ja sam imao pravo samo da razgovaram na druge teme. Znači, nisam imao pravo i nisam ni smeo.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To znam, to vas nisam pitao. Gospodine svedoče, mene interesuje da li u zatvoru imaju vaše to odobrenje za svaki razgovor?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Imaju to odobrenje, imaju upisano u dežurnoj svesci, imaju u tom gore... To su bili zatvoreni razgovori... Znači to je bilo i princip je bio... Potpuno je bila drugačija komunikacija... Gore je upisano gore, ima broj službene legitimacije, ime i prezime, moj potpis...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sve to razumem što se tiče evidencije kod njih. Ima li u zatvoru te sudske dozvole za svaki od tih razgovora?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Mora da ima. Ja ne bih mogao da uđem, ja sam ostavljao primere kod njih.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Hvala.

SUDIJA MEJ: Ima li dodatnih pitanja od strane Tužilaštva?

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, imam nekoliko pitanja. Gospodine Stijoviću, rekli ste da je potrebna dalja istraga izvan okvira te izjave, ali u vreme kada je data ta izjava gospodina Markovića, da li ste znali da su ekshumirana tela ili predata rođacima ili su ponovo pokopana? Samo da ili ne.

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Na koja tela, mislim, da li može preciznije, ne mogu sad, preciznije da mi date pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vreme kada ste uzimali izjavu, tačnije ne uzimali izjavu nego vodili istragu u toku koje ste vodili razgovore sa gospodinom Markovićem, rekli ste u odgovoru na jedno pitanje optuženog da je bila potrebna dalja istraga. Pitam vas u vreme te istrage da li ste znali gde su odneta iskopana tela, leševi,

bilo zato da bi se predali porodicama ili radi ponovnog pokopavanja? Samo da ili ne, molim vas.

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Vi mislite na ovaj slučaj ili generalno govoreći?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uopšte govoreći vezano za ove leševe koje je pominjao gospodin Marković?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Pa poznato mi je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I gde su ona odvežena, šta vi kažete na to?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja znam, s obzirom da sam tada bio šef analitike u prištinskom centru, da je bilo nekoliko takvih slučajeva, mislim, evo mogu se setiti slučajeva sela Slovinja (Sillovi) gde je u jednoj masovnoj grobnici nađeno tridesetak leševa. Nakon otkopavanja, identifikacije tih leševa, sprovedenog postupka, ta tela su predana porodicama. Znači, potpuno identifikovano.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je sasvim odvojena stvar od leševa iz hladnjače. Da li imate neku informaciju o tome gde su odvežena tela iz hladnjače? Samo da ili ne.

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to jedna od tema koja su zahtevale dalju istragu?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Resor državne bezbednosti i ja se nismo bavili tim pitanjima, mi nismo vodili istragu i ja ne znam ko je vodio tu istragu, ali znam dobro da smo mi to radili, da bi to pitanje zahtevalo dublju proveru, jedan kvalitetniji rad i vrlo ozbiljan rad po tom pitanju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste govorili o tome kako može i kako ne može da se koristi razgovor, informativni razgovor one vrste koji ste vi vodili sa gospodinom Markovićem. Govorili ste o članu 84 Zakona o krivičnom postupku prema kome takve izjave

ili podaci sa takvog informativnog razgovora mogu da se koriste u određenim okolnostima, da li je tako?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Tako je, to je, postoje, ja se sada mogu setiti dva slučaja. To je, znači, na zahtev okrivljenog jedan, a drugi u slučaju da umre, da se desi smrt okrivljenog. Znači vrlo specifične okolnosti kada se ta izjava može koristiti u sudskom, u krivičnom postupku. Inače se sklanjaju, to je ono šta sam kazao gospodinu Tapuškoviću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još par pitanja. Što se tiče forme ili formata izjave, optuženi vam je sugerisao da ste vi diktirali tu izjavu. Da li je tačno da su neke od reči u izjavi vaše ili su sve reči vaše ili je neke reči ubacio gospodin Marković? Kako stoje stvari u tom pogledu?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu tačno da se setim tačnog događaja, ali procedura je bila sledeća: ja bih diktirao sadržinu gospođi Oliveri Antonić-Simić. Gospodin Marković je bio prisutan i aktivno je učestvovao u tom delu. On me je prekidao ili me prekidao ukoliko nešto od sadržajnih formulacija nije odgovaralo ili oblik rečenice i onda je u pojedinim momentima čak sam preuzimao sastavljanje izjave. Ne mogu da kažem sad da li je to u vašoj izjavi. Na kraju je vršio te stilske, gramatičke greške, odnosno popravke vrlo...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. To je dosta. Još dva pitanja...

SUDIJA KVON: Samo trenutak, gospodine Najs. Kada ste odgovarali na slična pitanja koje vam je takođe postavio gospodin Najs ranije, vi ste to formulisali ovako: vi ste tada radili tamo samo dve godine, dok je gospodin Marković ceo svoj život posvetio toj službi. Sećate li se toga šta ste rekli? Rekli ste da ste u to vreme imali samo dve godine staža u toj službi. Hoću da razjasnimo šta znače te "dve godine".

SVEDOK STIJOVIĆ: To je greška u prevodu. Ja sam kazao da je gospodin Marković proveo čitav svoj radni vek u kriminalističkoj

policiji i u Službi javne bezbednosti, a da je dve godine svoje karijere, znači svoje, ne moje, proveo u Resoru državne bezbednosti na visokoj funkciji načelnika Resora državne bezbednosti. Znači to je bilo vezano za gospodina Markovića. Znači on je dve godine bio u Resoru državne bezbednosti i to je, mislim, greška u prevodu. Sigurno da nisam tako rekao. On je 1998. godine imenovan, čini mi se.

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sad ćemo pogledati ponovo izjavu gospođe Olivere Antonić-Simić. Nisam siguran da li vam je pročitana relevantni pasus, ja ću da ga pročitam ponovo. Ona kaže da ste joj pokazali fotokopiju izjave i dalje kaže: "Ja sam pregledala izjavu i mogu reći da je na njoj moj potpis. Nisam sigurna, ne mogu konkretno da potvrdim zbog toga što ovo nije original". Kraj citata, to je sve šta je ona rekla. Da li vi lično imate neke sumnje da je ova izjava koja vam je pokazana sa potpisima na svim stranama, upravo ta izjava koja je sastavljena toga dana, u junu, na način na koji ste opisali?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Ja nemam nikakve sumnje i ja sam, čini mi se, rekao...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I na kraju, optuženi vas je pitao, posle nekih pitanja kada je citirao transkript, ovo je pitanje gde nije citirao transkript. To pitanje se nalazi na strani 58, red 20, on vam je rekao da je gospodin Radomir Marković pod zakletvom izjavio da ste vi, gospodine Stijoviću, on vas nije nazvao po imenu, ali je rekao da ste vi, kao službeno lice ste dali Radomiru Markoviću već pripremljenu izjavu i u tim okolnostima, što će reći pod pritiskom, posle godinu i po dana u samici, on je morao da potpiše tu izjavu, što znači da je on to uradio praktično pod prisilom, a vi ste odgovorili da to nije istina. Optuženi nije rekao o kom se pasusu radi, rekavši da ja znam gde je taj pasus i zaista taj pasus može da se nađe na strani 8.787. Da bih vam pomogao, gospodine Stijoviću,

gospodin Marković je rekao u odgovoru na tvrdnju optuženog da nijedna rečenica nije bila napisana pod pritiskom. Optuženi je rekao gospodinu Markoviću: "Da li vam je ta izjava već doneta napisana", a na to je gospodin Marković samo odgovorio - "da". Da biste odgovorili na ovo pitanje koje je pokrenuo optuženi, šta biste rekli na tu sugestiju ili tvrdnju gospodina Miloševića da ste vi gospodinu Markoviću doneli već pripremljenu izjavu? Da li ima neke istine u tome?

SVEDOK STIJOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, bilo bi vrlo neozbiljno i neodgovorno i sa moje strane i sa strane gospodina Markovića da i jedan i drugi napravimo grešku te vrste.

TUŽILAC NAJS: Hvala vam. Više nemam pitanja za ovog svedoka.

SUDIJA KVON: Gospodine Stijoviću, pre nego što vas je zaustavio gospodin Najs, vi ste, čini mi se, pokušavali da kažete nešto o incidentu o Račku. Pošto je gospodin Radosmir Marković odgovarao na pitanja gospodina Najsa i na moja pitanja u vezi sa Račkom i nešto je pomenuo s tim u vezi, ja bih hteo da čujem šta ste vi hteli da kažete tom prilikom. Vi ste, da vas podsetim, govorili o nekoj manipulaciji leševima i o nekim telima i o tome da je izvestan broj policajaca ostao u Račku ili tako nešto. Da li se sećate toga i možete li nešto više o tome da nam kažete?

SVEDOK STIJOVIĆ: Da, sećam se. Slučaj Račak je jedan vrlo ozbiljan slučaj i Račak je predmet raznih interpretacija i tumačenja. I od toga da se taj slučaj predstavlja zločinom, do slučaja da se to prikazuje kao jedna montaža i manipulacija te albanske propagande i stranih sredstava informisanja. Ono šta ja mogu da kažem i šta znam kao čovek koji se bavio tim poslovima i radio na tim poslovima, i jako puno znamo o tim manipulacijama i zloupotrebama koje se dešavaju u tom smislu, ja sam kazao da je tog dana na području Račka vođena borbena operacija, da je u toj operaciji bilo poginulih i sa jedne i sa druge strane. Počeo je da pada mrak. Policija se povukla. Ja sam kazao, da je, to je iz razgovora, iz moje konverzacije sa Markovićem, on i ja smo to razmatrali, da je policija ostala u Račku po svaku cenu,

po cenu jačanja svojih snaga, danas Račak sigurno ne bi bio predmet rasprave ni na ovom Sudu ili bilo gde. Znači, tačno bismo znali da li se radi o zločinu ili se radi o manipulaciji i jednoj gruboj propagandnoj greški. Znači, ukazao sam na grešku, znači grešku koja se desila i u tom smislu, grešku policije, znači odluku da se policija povuče. Policija je morala da ostane i da obezbedi lice mesta po svaku cenu i da se sačeka naredni dan, jutro, da se onda izvrši onako kako je zakonom propisano, dakle uviđaj i onda bismo tačno svi mi znali o čemu se radi i šta je prava istina. Evo, toliko, ako ste me razumeli.

SUDIJA KVON: To je vaše lično mišljenje, ali kakav je bio odgovor gospodina Markovića u to vreme?

SVEDOK STIJOVIĆ: Komentarisao je to, otprilike predstavio kao jednu drugu, drugu odluku koja je izazvala brojne posledice po našu zemlju.

SUDIJA KVON: On je rekao da nije dobijao nikakve direktne informacije o Račku i da nije mnogo znao o žrtvama ili broju žrtava i broju civila među njima. Gospodin Marković je rekao ovom Sudu da on nije dobio nikakav direktan izveštaj o Račku. Da li je to tako?

SVEDOK STIJOVIĆ: Sigurno je dobijao određenu vrstu informacije, obaveštenja šta se tamo desilo. On se nalazio na tako visokom mestu da je prosto nemoguće u proceduri informisanja u ovoj agenciji da on ne bude upoznat sa tokom operacije i svim onim šta se dešavalo u Račku i to apsolutno ne odgovara istini. Ja ne znam šta je od detalja znao o tome, ali to je to.

SUDIJA KVON: Hvala, gospodine Stijoviću.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Stijoviću, kad ste odgovarali sudiji Kvonu (Kwon), rekli ste da su vam poznate manipulacije te vrste. Da li biste mogli nešto opširnije da nam kažete o tome? Da li vi hoćete da kažete da postoji praksa manipulacije o pitanjima te vrste u tom području?

SVEDOK STIJOVIĆ: Ovako, ja se dugo bavim tim problemom i tim poslovima koji su vezani za problem Kosova i odnose sa srpskim i albanskim narodom dole. Jedna od karakteristika, moglo bi se tako reći, albanske etničke zajednice je naklonost ka izražavanju ovakve vrste pozorišta. Albanska zajednica je jedna vrlo zatvorena zajednica, jezički i kulturno sa vrlo arhaičnim načinom ponašanja i manipulativnim tehnikama koje su sada vrlo visoko razvijene. Sticajem okolnosti, zahvaljujući poslu kojim se bavim, ja relativno znam neke stvari o takvoj zajednici i znam da mogu napraviti ogromne probleme. Mi smo imali, ja ću vam pomenuti nekoliko slučajeva koji su vrlo jasni i koji na taj način reflektuju situaciju, mi smo 1989. godine imali jednu vrstu masovnog zatvaranja rudara u rudniku Stari trg (Stariterg) u Trepči (Trepce). Imali smo jednu masovnu sliku predstavljanja slepila i povreda očiju. Onda smo 1991. godine imali jedno monoetničko trovanje, otprilike u tom smislu je i puštena jedna vrlo jasna priča da je bacajući prah putem spreja, zamislite, molim vas, da su samo Albanci doživeli trovanje i onda je to bila jedna čitava pozorišna predstava predstavljena širokoj publici. Zatim, Albanci su to, po verskoj ispovesti muslimani, mi imamo nekoliko situacija u kojima se njihovo ponašanje potpuno razlikuje od ponašanja i obaveza koju imaju muslimani. To je, pre svega, vezano za položaj sahrane, za položaj umrlog.

SUDIJA MEJ: Nama je vreme ograničeno, gospodine Stijoviću. Još jedan primer.

SVEDOK STIJOVIĆ: Još jedan primer i zaključicu time. Imali smo masovnu sahranu muslimana u kovčezima sa svećama, što je protivno muslimanskim običajima i svemu ostalom, ali to je bila slika za širu javnost i ono šta je bitno, jedna priča je za unutrašnju javnost, za albansku javnost, a druga je priča za spoljašnju javnost. Znači, jedna se slika stvara kroz priču u svojoj zajednici, koristeći se tom isključivošću i ekskluzivnošću jezika, portretiše se jedna nadrealna slika, dok se u široj zajednici, za one spolja stvara sasvim druga slika, koja se izokreće i prilagođava trenutnim viđenjima,

potrebama i interesima te zajednice. Ne znam da li sam uspeo da vam objasnim?

SUDIJA ROBINSON: Da. Hvala vam, to nam je pomoglo.

SUDIJA MEJ: Gospodine Najš, da li ste vi završili sa svojim dodatnim pitanjima?

TUŽILAC NAJS: Jesam.

SUDIJA MEJ: Mislim da smo iscrpeli ove teme. Šta želite da pitate, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ja koristim pravo da pitam samo u vezi sa novim pitanjem koje je gospodin Kvon postavio, da bih razjasnio da ne bi bilo zabune, jer ja svedoka razumem.

SUDIJA MEJ: Možete da postavite pitanje, ali samo jedno ili dva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To činim, jer ja svedoka razumem dobro, ali se bojim da ga možda ne razume šira javnost dovoljno dobro, pa da može da dođe do neke konfuzije u stvarnom značenju onoga šta je on ovde rekao, a što je istina. Naime, gospodine Stijoviću, kad govorite o manipulacijama u vezi s Račkom, vi mislite na manipulacije koje je pravio UČK (OVK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) i Vilijam Voker (William Walker)? Da li mislite na te manipulacije ili da pojasnim pitanje, rekli ste da je policija napravila grešku zato što posle bitke, koja nije sporna, nije ostao policijski odred da čuva mesto, jer onda ne bi bilo prostora da se manipuliše, da se donose nikakvi leševi, da se predstavlja ono šta je kasnije upotrebjeno kao propaganda po stilu Markala ili medijske kampanje protiv Jugoslavije?

SUDIJA MEJ: Ne, nemojte. Dajte svedoku da odgovori, gospodine Miloševiću, nemojte da mu postavljate tako dugačka pitanja.

Gospodine, od vas se traži da razjasnite šta podrazumeva pod tom "manipulacijom"?

SUDIJA KVON: Pre svega, možete li da nam kažete da li se vi lično držite tog stava da je bilo neke manipulacije?

SVEDOK STIJOVIĆ: Biću vrlo određen. Znači ja sam pomenuo taj slučaj u Račku kao jedan događaj koji se koristi za različite interpretacije. Ja ne mogu i neću da kažem šta je to manipulacija srpske strane... Da kažem da je to manipulacija sa albanske strane ili sa strane nekog drugog. Hoću da kažem da je policija ostala na mestu događaja posle borbe po cenu daljih žrtava i jačanja snaga, mi više o Račku ne bismo razgovarali. Bilo bi definitivno sutradan ujutro uz prisustvo verifikatora i odgovarajućih kriminalističkih službi, posle izvršenog uviđaja jasno o čemu se radi, da li se radi o manipulaciji od strane pripadnika UČK Kosova, kako se s jedne strane tvrdi, ili se radi o zločinu koji je izvela druga strana. Znači, suština je da toga ne bi bilo da nije bilo greške policije, a iz ovoga proizilazi, po meni, suština problema.

SUDIJA MEJ: Hvala vam, gospodine Stijoviću. Hvala vam što ste došli pred Međunarodni sud. Sada možete da idete.

TUŽILAC NAJS: Dok se sudnica priprema za odlazak ovog svedoka, dozvolite mi da kažem da je situacija sada takva da mi možda nećemo moći danas da uspostavimo kontakt sa K-41. Gospodin Rajnefeld može da ispituje Džona Ždrilića, da nastavi sa glavnim ispitivanjem ukoliko je to prihvatljivo Pretresnom veću i onda možemo da ga iskoristimo jer je ovde u zgradi i može da svedoče kad god bude potrebno, ali se to svedočenje neće danas završiti.

SUDIJA MEJ: Izgleda da je gospodin Rajnefeld autor mnogih takvih izraza ovde, kao, na primer, "umotavanje".

TUŽILAC NAJS: Da, naš rečnik se sve više proširuje takvim izrazima, jedan od tih je "umotavanje", drugi je "bisovanje", i zaista,

“semi-bisovanje” je treći takav izraz, ali nema veze. Pre nego što se okrenemo tom svedoku, dozvolite da se na trenutak vratim na Oliveru Antonić-Simić. Nisam siguran da li će ona da bude na raspolaganju sledeće nedelje. U svetlu iskaza koje smo upravo čuli, možda nije nužno da se ona pozove ovamo, budući da otvaramo izjave koje je izneo optuženi i doveo u kontekst. Postaje sasvim jasno osporavanje svedočenja na temelju činjenice da svedokinja kaže da nije videla originalnu kopiju dokumenta. Ja ću još o tome da razmišljam, ali mislim da ću u najmanju ruku da ponudim ovog svedoka u pravnoj terminologiji da objasni, ukoliko to bude od značaja za optuženog. To možda nije koncept koji će on odmah da shvati, tako da bih zamolio Pretresno veće da mu to sutra objasni kada ja budem odlučio u kojoj meri je ona na raspolaganju i koja je moja pozicija. Ja sa svoje strane moram da kažem da nisam siguran da je ona baš toliko potrebna. Časni Sude, to je sve šta imam da kažem pre nego što nastavimo sa sledećim svedočenjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas...

SUDIJA MEJ: Želim da kažem da bi moja reakcija bila da to možda neće nužno da bude potrebno. Dakle, nije potrebno da se svedok dovodi imajući u vidu i probleme vezane sa putovanjem, a da se ispituje samo u vezi sa nekim perifernim pitanjem. Mislim da nam to neće mnogo pomoći.

TUŽILAC NAJS:...

SUDIJA MEJ: Pretpostavljam da smo na otvorenoj sednici, možda bi bilo praktično da dok još čekamo da se uklone zavese, da kažemo nešto o svedočenju gospodina Kertisa (Kevin Curtis). Ja mogu ukratko da kažem da smo mi ponovo razmotrili pitanje da se gospodin Kertis pozove. Na dalji zahtev Tužilaštva i uz obrazloženja koja je naveo savetnik, a to je da se njegovo svedočenje odnosi na istrage i dodao bih, nakon čitanja izjave o ekshumacija, Pretresno veće smatra da je čulo dovoljno svedočenja po tim pitanjima i da je nepotrebno da se sluša još više o tome. Drugo

pitanje koje se postavljalo je ono vezano za hapšenje optuženog. Pretresno veće smatra da ni to nije nešto o čemu bi trebalo dozvoliti dalja svedočenja. Pravna pitanja vezana za hapšenje su već raspravljena i rešena i, prema tome, po našem mišljenju nema svrhe da se poziva još svedoka kako bi se ponovo otvarala ta pitanja. I ja bih, takođe, dodao da to i nije pitanje koje je strogo relevantno za optužnicu.

TUŽILAC NAJS: Imamo još i pitanje korespondencije sa sudijom Arbur (Arbour). Naravno, mi time možemo da se pozabavimo ako bude potrebno, a to može da uradi i gospodin Ždrilić. Ne znam da li je Pretresno veće to već posebno razmotrilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li da stavim primedbu? Imam prigovor.

SUDIJA MEJ: Prvo gospodin Najs, posle gospodin Milošević. Vi ste nešto govorili o korespondenciji, gospodine Najs. Pa ukoliko želite dalje o tome da raspravljate, možete da razmislite o tome na koji način ćete to da nam uputite.

TUŽILAC NAJS: Da, u redu. Mi to možemo takođe pred vas da iznesemo i putem svedoka Džona Ždrilića i dokumentacije koju imamo. Hvala vam na toj odluci.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs je iskrivio moju tvrdnju povodom citiranja izjave svedoka Olivera Antičić-Simić. Ja jesam pročitao i rečenicu koja se tiče njene izjave o potpisu, gde stavlja primedbu da nije originalni dokument. Međutim, poenta nije u potpisu, poenta je u sledećoj rečenici koja: "Sadržaj izjave mi je poznat, međutim ja zaista nisam u stanju da potvrdim da je sadržaj izjave koja je meni pokazana ono šta sam ja otkucala toga dana". Prema tome, nije uopšte bitno ovo da li joj je pokazan original ili ne, da bi mogla da utvrdi svoj potpis, nego kaže da ne

može da potvrdi da su sadržaji koji su joj pokazali ono šta je ona kucala, a to je suština.

SUDIJA MEJ: Dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: I drugo, imam primedbu, Ždrilić nije bio najavljen za danas u pregledu ovih svedoka koji je meni konkretno predat.

SUDIJA MEJ: To je istina. Gospodine Miloševiću, dozvolite mi da vas prekinem. Znam. Mi nećemo od vas tražiti da njega danas unakrsno ispitujete. Mi ćemo danas saslušati samo njegovo glavno ispitivanje i vi ćete imati dovoljno vremena da se pripremite za unakrsno ispitivanje. Još samo jedna stvar administrativne prirode, a to je zahtev da se jedan svedok pozove posle 13. septembra. Mi ćemo taj zahtev odobriti, to je zahtev od 2. septembra.

TUŽILAC NAJS: Hvala.

SUDIJA MEJ: Molim da se sada uvede svedok.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, o kom se svedoku radi, da bih ga i ja zapisao.

SUDIJA MEJ: Idemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

SUDIJA MEJ: Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK ŽDRILIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine Ždriliću, da li je vaše puno ime Džon Martin Ždrilić i da li vi radite kao istražitelj u Tužilaštvu ovoga Suda od 28. marta 1999. godine?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Pre nego što ste počeli da radite u Tužilaštvu, vi ste bili detektiv u policiji Novog Južnog Velsa (New South Wales)?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: To je u Australiji (Australia)?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste se po vašem dolasku ovamo uglavnom bavili istragom u vezi sa stvarima o kojima se sada raspravlja pred ovim Sudom?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste u okviru toga vi imali specifična zaduženja za istrage u južnom delu Kosova, što obuhvata opštine Prizren (Prizren), Suva Reka (Suhareke) i Orahovac (Rahovec)?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li ste takođe učestvovali u programu ekshumacija koje je sproveo ovaj Sud u leto 1999. i 2000. godine?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vrlo kratko da stavimo vaš iskaz u kontekst dokaza. Dajte nam kratko objasnite šta se to dogodilo u Suvoj Reci, a što se tiče iskaza koje ja želim da dobijem od vas?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ja sam dobio zadatak da istražim jedno masovno ubistvo za koje se tvrdi da se dogodilo u jednom

kafiću. U vezi sa time sproveden je izvestan broj ekshumacija i to se sve tiče moga iskaza ovde danas.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Dobro. Da li ste vi kao rezultat vaše istrage, osim što ste otišli na lice mesta, u Suvoj Reci sprovodili i istragu na mestu zvanom Koriša (Korishe) i Ljubište (Lupishte)? Nisam siguran da sam to dobro rekao.

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Radi se o masovnoj grobnici između sela Koriša i Ljubišta.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Molim sudskog poslužitelja da stavi na grafoskop stranicu 11 kosovskog atlasa. Časni Sude, skrećem vašu pažnju na stranu 11, na mesto gde se seku linije O i 21 i 22. To bi bilo 21 i po. Možda to možemo da vidimo na ekranu. Ne vidim to još na ekranu. Dobro, hvala. Tu vidimo Suvu Reku. Možete li da nam pokažete ta dva sela koja ste maločas spomenuli?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Mislite na Ljubište i Korišu?

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da.

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ovo je selo Koriša, a ovo je selo Ljubište. A ovo ovde dole je grad Prizren. Prema tome, mesto o kom sada govorimo se nalazi između ova dva sela.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači ovo narandžasto mesto na rubu stranice, da li je to, u stvari, deo Prizrena?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Jeste li vi otišli na to mesto i možete li Sudu da kažete šta je nađeno između ta dva sela?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: To je nekad bilo strelište Vojske Jugoslavije. Kad sam otišao na to mesto 1999. godine, tamo sam zatekao ostatke masovne grobnice. To je, znači, grobnica koju je ekshumirao britanski forenzički tim.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I leševi koji su ekshumirani su snimljeni na video traku i fotografisani. Da li su tamo pronađeni neki predmeti i kosti?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da. Tamo je bilo kostiju, ljudskih ostataka, lične imovine i britanski forenzički tim koji je radio u ime Tužilaštva je kompletno i celovito progledao tu scenu i sve je evidentirao.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li vam je poznato da li su neki ostaci koji su pronađeni na tom strelištu identifikovani?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Do danas, ni jedan ostatak nije identifikovan, ni jedan posmrtni ostatak. Međutim, članovi porodice identifikovali su 11 predmeta koji pripadaju žrtvama kafića u Suvoj Reci i utvrdili da ti predmeti pripadaju najmanje šestorici žrtava.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Idemo sada na 2001. godinu. Da li znate da je jedna grobnica locirana u blizini Batajnice i da li znate kakve su istrage obavljene u vezi sa time i eventualne analize DNK primenjene u vezi sa tim mestom?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Te godine je u Srbiji otkriven niz masovnih grobnica. Izvestan broj tih grobnica otkriven je na lokalitetu "Batajnica". To je predgrađe na prilazu Beogradu. Tamo se nalazio objekat Specijalne antiterorističke jedinice. Centar se zove "13. maj". Prva grobnica je dobila oznaku "Batajnica 1", na ostacima nađenim u toj grobnici izvršena je analiza DNK i to u jednom institutu u Madridu (Madrid), Španija (Spain).

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vi verovatno znate da je jedan vaš kolega, gospodin Fulton (William Robert Fulton), ovom Sudu pružio preliminarni izveštaj španskih istraživača, je li to tačno?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da. Uzorci kostiju uzetih iz kostiju i ljudskih ostataka iskopanih na lokalitetu "Batajnica 1", preneti su u institut u Madridu. Tamo su ti uzorci kostiju upoređeni sa uzorcima krvi koji su uzeti od preživelih rođaka i rezultat te analize DNK je to da su napravljena dva izveštaja. Prvi izveštaj je prelimi-

narni izveštaj koji je moj kolega gospodin Vilijam Fulton predočio ovome Sudu, a drugi izveštaj je izveštaj koji danas imamo ovde pred sobom.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Časni Sude, za potrebe zapisnika preliminarni izveštaj o kom je govorio ovaj svedok se nalazi pod tabulatorom 28, fascikla Suva Reka, nosi dokazni broj 166. Mi smo o tome govorili i tokom svedočenja patologa doktora Bakara (Eric Baccard). Gospodine, rekli ste da sada postoji jedan dodatni izveštaj, molim da se taj izveštaj podeli u sudnici. Dok se taj izveštaj deli, recite da li znate da je to španski izveštaj iz španskog Ministarstva pravde, da li se sećate kada smo, otprilike, primili taj izveštaj? Na njemu stoji datum 4. jul 2002. godine. Da li znate kada je to ovde primljeno?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Tužilaštvo je to primilo nekih dva dana kasnije.

TUŽILAC RAJNEFELD: Kad dobijete kopiju ovog dokumenta pri vrhu stoji faks i datum, molim da se ovom dokumentu da dokazni broj.

sekretar: Ovo će da nosi dokazni broj 313.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Mogu li da se obratim Sudu u vezi s tim?

SUDIJA MEJ: Da.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Prijateljima suda se čini da nije verovatno da će optuženi moći ovog svedoka unakrsno da ispituje o ovom dokaznom predmetu, zato mislimo da Sud treba da razmotri ovo pitanje i da možda dozvoli da se taj dokument označi za identifikaciju, ali da se ne uvrsti u spis, osim ukoliko se ne razjasni da li optuženi osporava nešto u vezi sa samim dokumentom. Dakle, ako to nije slučaj, mislimo da on može da se preda Sudu uz nadzor prijatelja suda.

SUDIJA MEJ: Pa ovo je, jednostavno, izveštaj koji govori sam za sebe. Ako postoje neka pitanja koja proizlaze iz tog izveštaja, meni se čini da se dokument može osporavati ukoliko postoji stvarno pitanje. I ukoliko je nužno, o tome se mogu dalje izvoditi dokazi. Kao što znate, mi ovde prihvatamo iskaze iz druge ruke, pogotovo kad je reč o zvaničnim izveštajima, ali to pitanje možemo da razmotrimo.

PRIJATELJ SUDA VLADIMIROV: Meni to nije problem, ja sam samo hteo da skrenem vašu pažnju na to.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Hvala. Iz razloga koje sam izneo, ovaj dokument uvrštavamo u spis.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala. Gospodine, vi ste čuli, Sud je rekao da ovaj dokument govori sam za sebe. Međutim, želeo bih sada da nam date neki kontekst i da nam kažete ono šta vi znate o tome šta su ljudi u Madridu imali na raspolaganju da pripreme taj izveštaj. Drugim rečima, šta su oni primili i recite nam, dakle, šta se onda dogodilo?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, laboratorija u Madridu je na osnovu informacija od Tužilaštva dobila od beogradskog Instituta za sudsku medicinu 59 uzoraka kostiju. To su uzorci uzeti iz leševa iskopanih na lokalitetu "Batajnica 1". Oni su, takođe, dobili i uzorke krvi koji su na osnovu informacija dobijenih od Tužilaštva uzeti od rođaka ljudi za koje se smatra da su žrtve tog incidenta za koji se tvrdi da se dogodio 1999. godine. Oni su takođe od nas dobili i neke dijagrame porodičnih odnosa na kojima se mogu videti u kakvim su rodbinskim odnosima ti ljudi bili sa žrtvama, za koje se tvrdi da su izgubile život u kafiću. Isto tako, uzevši u obzir te informacije, oni su sproveli analizu DNK i uporedili uzorke iz kostiju sa uzorcima krvi koju su dobili.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li sam vas dobro shvatio: ti dijagrami porodičnih odnosa dolaze od vas? Jeste li vi to nacrtali i da li se na njima vide žrtve i njihovi rođaci i pripadnici porodice?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD: Molim da se ovo preda svedoku. Časni Sude, evo gledam sada na sat, ja sigurno neću da uspem svoje glavno ispitivanje da završim za četiri minuta.

SUDIJA MEJ: Pa dobro, kad to bude prikladno, onda ćemo da završimo. Nužno je da završimo tačno na vreme.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da. Želeo sam samo da kažem Sudu da mi treba verovatno još 10 minuta i da to ne mogu da završim u zadatom vremenu. Gospodine, sada vam pokazujem dokumente koji nose oznake "JZ" od 1 do 4. To su neki dijagrami i ako pogledamo dodatak "JZ-1", recite nam prvo da li ste vi napravili taj dokument?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možete li kratko da objasnite Sudu šta se vidi na tom dokumentu? Pogledajmo prvo "JZ-1". Šta znače te kućice?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Ono šta se vidi ovde su rodbinski odnosi ljudi za koje se tvrdi da su žrtve incidenta u kafiću.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Možda bismo taj dijagram mogli da stavimo na grafoskop tako da ljudi koji prate vaše svedočenje mogu da vide o čemu se tu radi?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Evo, dakle na dijagramu "JZ-1", ja sam pokušao da pokažem odnose unutar ove porodice. Na vrhu se nalaze muž i žena, Vesel (Vesel) i Sofija (Sofija), na vrhu dijagrama, evo ovde, broj u zagradama označava, naravno, njihovu starosnu dob u to vreme, 1999. godine. Zatim od Vesela i Sofije, idući ka dole, vidimo njihovu decu. To su, u ovom slučaju, Hajdin (Hajdin), Besim (Besim), Fatmire (Fatmire), Bege (Bege) i Dasurije (Dasurije). To su, znači, deca Vesela i Sofije. A imena koja stoje uz

imena dece su, naravno, njihovi bračni drugovi, venčani partneri. Znači kod Mihrije (Mihrije) i Mevlude (Mevlude), ponovo imamo njihovu starosnu dob u tom trenutku. Kao što stoji u legendi, sva imena kod kojih stoji krst su osobe za koje se tvrdi da su žrtve incidenta u kafiću u Suvoj Reci 1999. godine. Imena koja su na svojoj pozadini to su Vesel, Sofija, Fatmire, Besim, Genci (Genci) i Graniti (Graniti), to su osobe čiji su posmrtni ostaci identifikovani i čiji su leševi bili zakopani na lokaciji "Batajnica 1" u Srbiji.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Znači imena označena sivom pozadinom su imena koja su identifikovana u madridskom izveštaju, koji smo upravo uvrstili u spis?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Da. Genci i Graniti su identifikovani analizom DNK već u preliminarnom izveštaju koji smo primili iz Madrida, a ova dodatna četiri imena, uz ta dva imena se spominju u drugom izveštaju.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Moje zadnje pitanje pre pauze, budući da moramo da završimo na vreme: gospodine, da li vi razumete proceduru koja je korišćena u izveštaju, a koja se koristi majčinskom linijom nasleđivanja? Da li je to tačno?

SVEDOK ŽDRILIĆ – ODGOVOR: Tačno. Znači putem analize DNK mogu se slediti i majčinska i očeva linija.

TUŽILAC RAJNEFELD: U redu, potrošili smo vreme.

SUDIJA MEJ: U redu, sada ćemo da prekinemo sa raspravom. Ovo nećemo da označimo kao dokazni predmet, to ćemo da uradimo kasnije. Gospodine Ždriliću, moram da vam kažem, naravno, da o vašem svedočenju ne smete ni sa kim da razgovarate sve dok se ono ne privede kraju i molim vas da se sutra vratite ovamo da ga zaključite.

SVEDOK ŽDRILIĆ: Da, Časni Sude.

SUDIJA MEJ: Hvala. U redu, rasprava se nastavlja sutra u 9.00.